

Bodzási Balázs

Új reorganizációs típusú eljárás a magyar jogban: a szerkezetátalakítási eljárás

Corvinus Law Papers

CLP 1/2022

The primary purpose of the Corvinus Law Papers (CLP) is to publish the results of research projects performed by those connected to the Department of Business Law as research reports, working papers, essays and academic papers. The CLP also publishes supplementary texts to be used for practical and theoretical training of students.

Editor-in-Chief:

Dániel Bán (Associate Professor, Corvinus University of Budapest, Department of Business Law)

Contact: daniel.ban@uni-corvinus.hu

Editorial Board:

Dániel Bán (Associate Professor, Corvinus University of Budapest, Department of Business Law)

Contact: daniel.ban@uni-corvinus.hu;

Mónika Csöndes (Assistant Professor, Corvinus University of Budapest, Department of Business Law)

Contact: monika.csondes@uni-corvinus.hu;

Zoltán Nemessányi (Associate Professor, Corvinus University of Budapest, Department of Business Law)

Contact: zoltan.nemessanyi@uni-corvinus.hu

Address of the Editorial Board:

Corvinus Law Papers
1093 Budapest, Fővám tér 8. III. emelet 321/A

Publisher:

Corvinus University of Budapest
H-1093 Budapest, Fővám tér 8.

Responsible for the edition:

Dániel Bán

ISSN 2416-0415

Új reorganizációs típusú eljárás a magyar jogban: a szerkezetátalakítási eljárás

Bodzási Balázs
Ph.D., közjegyző (Budapest)
e-mail: bodzasi.balazs@kozjegyzo.hu

Absztrakt: 2022. július 1-jén lép hatályba a szerkezetátalakításról szóló 2021. évi LXIV. törvény. Ezzel egy új, reorganizációs típusú eljárással gyarapodik a magyar jog. A szerkezetátalakítási eljárás számos előnyt kínál a fizetési nehézségek veszélyének kitett, de más szempontból életképes hazai vállalkozások számára. Ezeknek a vállalkozásoknak a megmentése, továbbműködésük biztosítása fontos nemzetgazdasági érdek. Erre kínál reális lehetőséget ez az új eljárás.

Kulcsszavak: reorganizáció, fizetéseképtelenné válás valószínűsége, tényleges fizetéseképtelenség, az adós továbbműködése, moratórium, kényszeregyezés, hitelezői osztályok, zálogjogosult hitelező, csődeljárás, felszámolás

1. Új reorganizációs eljárás a magyar jogban

2022. július 1-jétől új reorganizációs típusú eljárással bővül a magyar jogi szabályozás. Ekkor lép ugyanis hatályba a szerkezetátalakításról és egyes törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló **2021. évi LXIV. törvény** (a továbbiakban: Szát.). A Szát. a megelőző szerkezetátalakításról szóló 2019/1023 uniós irányelvet (a továbbiakban: Irányelv) ülteti át a hazai jogba.¹

Ezzel a magyar jog három reorganizációs típusú eljárást fog kínálni a hazai vállalkozások számára: a már ismert, de a gyakorlatban nem igazán működő csődeljárást, a tavaly óta létező reorganizációs eljárást,² valamint az Irányelv átültetéseként szabályozásra kerülő új

¹ Az Irányelv átültetéséről ld.: FABÓK ZOLTÁN: *Észrevételek a Szerkezetátalakítási Irányelv átültetésének kérdéséhez*. In: BODZÁSI BALÁZS (szerk.): *Gazdasági és adójogi tanulmányok* 2020. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2020. 149-160. Interneten elérhető: http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/5870/1/BCE_Gazdasagjog_tanulmanykotet_v2.pdf

² Erről lásd a vállalkozások reorganizációjáról, valamint a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. XLIX. törvény, továbbá a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény eltérő alkalmazásáról szóló **345/2021. (VI. 18.) Korm. rendeletet**

szerkezetátalakítási eljárást.³ Ezt egészíti ki a felszámolási eljárás, mint likvidációs típusú fizetéseképtelenségi eljárás.⁴

Az Irányelv gazdaságpolitikai célja a vállalkozások pénzügyi nehézségeinek korai kezelése, talpra állításuk ösztönzése, fizetéseképtelenségük helyreállítása. Ezzel összhangban a Szát. célja is elsődlegesen az, hogy a vállalkozások gazdasági tevékenysége a pénzügyi nehézségek, sőt a fizetéseképtelenné válás valószínűsége esetén is fennmaradjon.⁵

A szerkezetátalakítási eljárás bírósági hatáskörrel is járó ún. *pre-insolvency* (reorganizációs típusú) eljárás, amely arra irányul, hogy el lehessen kerülni akár a tényleges, akár az ezt megelőző ún. fenyegető fizetéseképtelenséget, és az ezzel járó fizetéseképtelenségi eljárást (vagyis a reorganizációs eljárást, valamint a felszámolási eljárást).

A Szát. hatálya az egyéni vállalkozókra nem terjed ki. A magánszemély vállalkozók adósságrendezésére ugyanis a természetes személyes adósságrendezéséről szóló **2015. évi CV. törvény** keretében kerül sor, így az önálló vállalkozókkal kapcsolatos irányelvi rendelkezések is ezen törvény módosításával kerülnek átültetésre a magyar jogba.

2. A szerkezetátalakítási eljárás főbb sajátosságai

A szerkezetátalakítás egy több szakaszból álló intézkedéssorozat, amely az adós pénzügyi egyensúlyának helyreállítását célozza. Ez azonban csak a hitelezőkkel együttműködve valósulhat meg, ezért a szerkezetátalakítás tényleges célja, hogy az adós a hitelezőivel (a Szát. szerint az *érintett hitelezőivel*) megállapodva alakítsa ki ezt az intézkedéssorozatot. Ennek megvalósítása érdekében pedig a közvetlen cél, hogy az adós az érintett hitelezőivel olyan szerkezetátalakítási tervet fogadjon el és hajtson végre, amellyel megelőzhető a jövőbeli fizetéseképtelensége, illetve biztosítható a működőképessége.⁶

A szabályozás e tekintetben is meglehetősen rugalmas, mivel a törvény nem írja elő, hogy az adósnak az összes hitelezőjével meg kell állapodnia. Az adós tehát megteheti, hogy a hitelezőinek csak egy részét vonja be a szerkezetátalakításba. Ebben az esetben az eljárásba be nem volt (nem érintett) hitelezők követeléseit változatlan feltételek mellett teljesítenie kell.

³ A végelszámolás nem fizetéseképtelenségi eljárás, mivel arra akkor kerülhet sor, ha a gazdasági társaság rendelkezik elegendő vagyonnal a hitelezői követelések kielégítéséhez.

⁴ A felszámolás célja a fizetéseképtelenné vált adós vállalkozás kivezetése a piacról, annak jogutód nélküli megszüntetésével. A felszámolás során már nem cél az adós megmentése, reorganizációja. Ezért a felszámolási eljárás likvidációs típusú fizetéseképtelenségi eljárásnak nevezik.

⁵ Ld. a 2021. évi LXIV. törvény végső előterjesztői indokolása. Általános indokolás (a továbbiakban: Indokolás)

⁶ Szát. 6. § (1) bekezdés

A szerkezetátalakítási eljárás egyik fő sajátossága, hogy bizalmi eljárásként indul és csak az eljárás bizonyos szakaszaitól kezdve válik nyilvánossá, mégpedig akkor, ha az adós általános moratóriumot kér. A szerkezetátalakítás emellett nem feltétlenül jelent kollektív adósságrendezést. Az adós pénzügyi egyensúlyának a megőrzéséhez ugyanis elegendő csak azokat a hitelezőket bevonni az eljárásba, akikkel az adósságok átstrukturálásáról, fizetési kedvezményekről kell megállapodni, valamint akikre az adós mint finanszírozókra számít a működése fenntartásához (ún. átmeneti finanszírozás) vagy új finanszírozások bevonásához. Emiatt a szerkezetátalakítási eljárásban ún. korlátozott moratórium kérésére is van lehetőség.

A szerkezetátalakítási eljárásban meghatározó szerepet tölt be a szerkezetátalakítási terv. A szerkezetátalakítási tervnek alkalmasnak kell lennie az adós működőképességének megőrzésére, veszteségei csökkentésére, gazdálkodásának konszolidálására, ezzel összefüggésben pedig a vállalkozás adósságai összetételének és a visszafizetési kondíciók olyan átalakítására, amely összhangban van az adós teljesítőképességével. Ebből a szempontból a szerkezetátalakítási terv a felek közötti szerződésmódosítást is eredményez.

A szerkezetátalakítási terv ezen kívül magában foglalhatja a vállalkozás egyes vagyontárgyainak, üzletágainak értékesítését is, amennyiben ez szükséges a vállalkozás életképességének megőrzéséhez, gazdálkodása racionalizálásához.⁷ A szerkezetátalakítás során emellett az adós vállalkozásban fennálló tagi (tulajdonosi) részesedések értékesítésére is sor kerülhet.

A szerkezetátalakítási tervet az egyes hitelezői osztályoknak külön-külön kell megszavaznia, majd a bíróságnak kell jóváhagynia. Ha a szavazás során a hitelezők között nem alakul ki az elfogadáshoz szükséges konszenzus, az adós kérheti a bíróságot, hogy hitelezői osztályokon átívelő kényszeregyezségi hatállyal hozzon döntést a szerkezetátalakítási terv jóváhagyásáról. Ez utóbbira azonban csak szigorúan meghatározott jogszabályi feltételek teljesülése esetén kerülhet sor.

A bíróság feladata a szerkezetátalakítási terv formai és jogi megfelelőségének vizsgálata. Amennyiben a terv ezeknek a feltételeknek megfelel, akkor azt a bíróság végzéssel hagyja jóvá. A bíróság ezen nemperes eljárás keretében dönt azoknak a hitelezőknek az elleniratairól is, akik a szerkezetátalakítási terv ellen szavaztak, és arra hivatkoznak, hogy a terv sérti az összhitelezői érdekeket, indokolatlanul kezel egyes hitelezőket hátrányosan, vagy pedig az adós fizetéseképtelenné válása a szerkezetátalakítási tervvel már nem kerülhető el.

⁷ Erre már felszámolási eljárás keretében is sor kerülhet. Erről lásd a veszélyhelyzet során a felszámolási eljárásban történő vagyonértékesítés eltérő szabályairól szóló **181/2021. (IV. 16.) Korm. rendeletet**

A szerkezetátalakítási intézkedéseket sem az Irányelv, sem a Szát. nem sorolja fel kimerítően. Ez a keretjellegű szabályozás tág teret enged a felek akaratának, amely ezáltal az adós és a hitelezők igényeinek fokozottabb figyelembevételére is alkalmas.

A szerkezetátalakítási eljárás egyik központi eleme a moratórium. Ez lehet általános vagy korlátozott. A moratórium célja, hogy a szerkezetátalakítási eljárás alatt a hitelezők ne folytassanak az adós vállalkozás ellen egyedi végrehajtást, valamint felszámolást se indítsanak ellene. A hitelezők méltánylandó érdekeire tekintettel a moratórium csak határozott időszakra szólhat és bizonyos esetekben annak legrövidebb időtartama – azaz 90 nap – előtt is megszüntethető.

Ha az eljárás sikertelenül zárul és nincs a felek által elfogadott, valamint a bíróság által jóváhagyott szerkezetátalakítási terv, az adóst védő moratórium ugyan megszűnik, ez azonban önmagában nem lehet indok és jogalap arra, hogy a bíróság a szerkezetátalakítás sikertelensége miatt megállapítsa az adós fizetéseképtelenségét.

Fontos részvevője az eljárásnak a szerkezetátalakítási szakértő. Közreműködik a szerkezetátalakítási terv kidolgozásában, a hitelezőkkel történő egyeztetésben, a szerkezetátalakítási terv megszavazásának lebonyolításában. A szerkezetátalakítási szakértő feladata azonban – erre irányuló kérelem esetén – az adós gazdálkodásának a felügyeletére is kiterjedhet.

A szerkezetátalakítási eljárás megindításáról az adós tagjai (tulajdonosai) jogosultak dönteni. Ha elhatározták a szerkezetátalakítást, a tőketulajdonosokat együttműködési kötelezettség terheli annak sikeres lebonyolítására vonatkozóan.

A törvény tőketulajdonos alatt az adós tagjait érti, ha nem minősülnek hitelezőnek.⁸ A tulajdonosok azonban hitelezőként is részt vehetnek az eljárásban. Ekkor hitelezőként szavazhatnak a szerkezetátalakítási tervről a követelésük besorolása szerinti hitelezői osztályban. A tagok egyidejűleg ugyanakkor nem vehetnek részt az eljárásban tőketulajdonosként és hitelezőként is, a két jogállást a törvény elválasztja egymástól.⁹

A Szát. emellett – az Irányelv rendelkezéseivel is összhangban – az adós vállalkozás vezető tisztségviselőire vonatkozóan is külön kötelezettségeket állapít meg. Ha a vállalkozás fizetéseképtelenségének valószínűsége fennáll, a hitelezők és a vállalkozás tulajdonosai (tőketulajdonosok) érdekeit is figyelembe véve kell intézkedéseket fogantatniuk, és tartózkodniuk kell az adós működőképességét veszélyeztető cselekményektől.

A Szát. hatálya a magyarországi székhellyel rendelkező adósra, továbbá arra az adósra terjed ki, amelynek fő érdekeltségi központja Magyarországon van.

⁸ Szát. 3. § (1) bekezdés 18. pont

⁹ A Szát. szabályozása szempontjából a tagok önmagukban a tagsági jogviszonyuk alapján nem minősülnek az adós vállalkozás „közvetett” hitelezőinek.

3. A szerkezetátalakítási eljárás megindítása

3.1. A fizetéseképtelenné válás valószínűsége

A Szát. 6. § (1) bekezdése alapján az adós a *fizetéseképtelenné válás valószínűsége* esetén szerkezetátalakítást határozhat el. Az adós tehát a felelős gazdálkodás körében a fizetéseképtelenné válás valószínűségének felismerése esetén dönthet úgy, hogy szerkezetátalakítást hajt végre.

A szerkezetátalakítási eljárás szempontjából meghatározó jelentőséggel bír a „*fizetéseképtelenné válás valószínűsége*” fogalom. A Szát. 3. § (1) bekezdésének 8. pontja alapján ez olyan helyzetet jelent, amelyben alappal feltételezhető, hogy az adós a fennálló fizetési kötelezettségeit – további intézkedések meghozatal nélkül – esedékességgkor nem fogja tudni teljesíteni.

A törvényi indokolás ezzel kapcsolatban azt emeli ki, hogy szükséges olyan új fogalom bevezetése, amely mentén a szerkezetátalakítás lehetősége, szükségessége megítélhető. Hasonlóan azonban a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényben (a továbbiakban: Cstv.) szereplő „*fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet*” fogalmához, a fizetéseképtelenné válás valószínűségét sem lehet egzakt módon meghatározni. Fontos azonban kiemelni, hogy a fizetéseképtelenné válás valószínűsége esetén – szemben a fenyegető fizetéseképtelenséggel – nem fogalmi feltétel, hogy bekövetkezzen az az időpont, amikor az adós vezető tisztségviselői előre látják – vagy kellő gondossággal mellett látniuk kellene –, hogy az adós esedékességgkor nem tudja kielégíteni a tartozásait. A fizetéseképtelenné válás körében az szükséges, hogy alappal feltételezhető legyen, hogy az adós később nem fog tudni teljesíteni.¹⁰

Az Irányelv (28) preambulumbekzdése is kiemeli, hogy az eljárás hatályát olyan helyzetekre is indokolt kiterjeszteni, amelyekben az adósok nem pénzügyi jellegű nehézségekkel küzdenek, feltéve, hogy e nehézségek következtében ténylegesen és súlyosan veszélybe kerülhet az adós esedékessé váló adósságainak kifizetésére való képessége. Ilyen helyzet lehet például, ha az adós elveszít egy számára rendkívül fontos szerződést.

A fizetéseképtelenné válás valószínűségét megalapozhatja az adós pénzügyi helyzetének megrendülése, piaci viszonyainak előre látható vagy már bekövetkezett változása, de akár a

¹⁰ Indokolás, 6. oldal

működésében rejlő olyan nehézség is, amelynek kezelése működőképességének fenntartásához szükséges.

A fizetésképtelenség valószínűsége – fenyegető fizetésképtelenség fogalmak mentén határolható el egymástól a szerkezetátalakítási eljárás a magyar jogban ismert két másik fizetésképtelenségi eljárástól. Mind a reorganizációs eljárás, mind pedig a csődeljárás esetén ugyanis a fenyegető fizetésképtelenség bekövetkezte az az állapot, amelyre hivatkozással ezek az eljárások megindíthatók.

A **345/2021. (VI. 18.) Korm. rendelet** 3. § (1) bekezdése szerint reorganizációt a fenyegető fizetésképtelenségben lévő vállalkozás kezdeményezhet. A 2. § alapján pedig *fenyegető fizetésképtelenség* az olyan helyzet, amelyben a vállalkozás vezetői előre látják vagy az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható gondosság mellett látniuk kell, hogy a vállalkozás nem lesz képes esedékességgkor kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket. Ugyanezt a meghatározást adja *a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet* fogalmára a Cstv. 33/A. § (3) bekezdése is.¹¹

Ehhez képest a fizetésképtelenné válás valószínűsége gazdasági szempontból egy korábbi helyzet, amikor a vállalkozás vezetőinek még nem kell előre látniuk, hogy a vállalkozás esedékességgkor nem lesz képes kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket. A fenyegető fizetésképtelenség mindig egy későbbi időpontot jelöl ahhoz képest, amikor a fizetésképtelenné válás valószínűsége már megállapítható. A tényleges fizetésképtelenség pedig mindkét előző időponthoz képest később bekövetkezhet csak be. A Szát. 3. § (1) bekezdésének 9. pontja alapján a fizetésképtelenség olyan helyzet, amelyre tekintettel a Cstv. szerinti felszámolási eljárás megindításának van helye.

Ennek alapján az alábbi – időben egymást követő – időpontok között kell különbséget tenni:

1. **fizetésképtelenség valószínűsége:** szerkezetátalakítási eljárás
2. **fenyegető fizetésképtelenség/fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet:** reorganizációs eljárás, csődeljárás
3. **tényleges fizetésképtelenség:** felszámolási eljárás¹²

Egzakt számokkal meglehetősen nehéz meghatározni, hogy melyik állapot pontosan mikor következik be. A Szát. 7. § f) pontja azonban azt is rögzíti, hogy szerkezetátalakítás nem

¹¹ Cstv. 33/A. § (3) bekezdés: „*A fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte az az időpont, amelytől kezdve a gazdálkodó szervezet vezetői előre látták vagy az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható gondosság mellett látniuk kellett, hogy a gazdálkodó szervezet nem lesz képes esedékességgkor kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket.*”

¹² A fenyegető fizetésképtelenségnek azonban a felszámolási eljárás szempontjából is van jelentősége. Ld. Cstv. 33/A. §-át.

határozható el, ha a szerkezetátalakítás kezdő napján az adósnak 30 napon túli olyan lejárt, nem vitatott vagy elismert tartozása vagy tartozásai vannak, amely vagy amelyek együttesen meghaladják a vele szemben fennálló követelések 10%-át. Ebben az esetben tehát nem kell vizsgálni, hogy a fizetéseképtelenség valószínűsége fennáll-e. Ilyenkor az adós ellen már csak reorganizációs eljárást vagy csődeljárást, végső esetben pedig felszámolási eljárást lehet indítani.

3. 2. *Döntés a szerkezetátalakítási eljárás megindításáról*

A szerkezetátalakítás megindításáról az adós vállalkozás tagjainak (tulajdonosainak) kell döntést hozni. A Szát. 12. § (1) bekezdése alapján a szerkezetátalakítás elhatározásáról és annak kezdő időpontjáról az adósnak a Ptk. 3:16. §-a szerinti döntéshozó szerve, egyszemélyes jogi személy adós esetén pedig az alapítója vagy az egyedüli tagja határoz. A törvény azt is kimondja, hogy a létesítő okirat ettől eltérő rendelkezése semmis. Ennek alapján a szerkezetátalakítási eljárás megindításáról szóló döntést nem lehet a vezető tisztségviselő(k)re (vagyis az ügyvezetésre) vagy az adós más szervére (pl. felügyelőbizottság) delegálni.

A szerkezetátalakítással összefüggő egyéb döntések vagy intézkedések meghozatala azonban már tartozhat a vezető tisztségviselő(k) hatáskörébe. Így a szerkezetátalakítási terv előzetes elfogadásáról sem feltétlenül a tagoknak kell dönteniük, a létesítő okirat ugyanis ebben a tekintetben már rendelkezhet úgy, hogy az a vezető tisztségviselő(k) kompetenciája.¹³

A szerkezetátalakítás elhatározásáról a tagok előterjesztés alapján döntenek. Az erre irányuló előterjesztést az adós vezető tisztségviselőinek kell elkészíteniük. Ebben az előterjesztésben be kell mutatni az adós vagyoni és pénzügyi helyzetét, valamint a fizetéseképtelenné válás valószínűségét alátámasztó tényeket és körülményeket is. Az előterjesztésben emellett részletezni kell a tartozásállomány jellemzőit, az érintett hitelezői követeléseket, az érintett hitelezők nyilvántartását¹⁴ – ideértve a vitatott hitelezői követeléseket is –, továbbá azt is, hogy az adós mely hitelezői követeléseket és milyen okból nem kíván bevonni a szerkezetátalakításba.

¹³ Ebben az esetben azonban a tőketulajdonosokat (tagokat) ún. **ellenirat** előterjesztési jog illeti meg a Szát. 57. § (1) bekezdése alapján. Eszerint a tőketulajdonos arra hivatkozással terjeszthet elő elleniratot, hogy az elfogadott szerkezetátalakítási terv nem felel meg a hitelezők legjobb érdekei módszertani tesztnek. Ez a jog a tőketulajdonost viszont csak akkor illeti meg, ha a szerkezetátalakítási tervet nem az adós döntéshozó szerve vagy egyszemélyes jogi személy adós esetén az alapítója vagy ez egyedüli tagja hagyta jóvá.

¹⁴ Erről a Szát. 40. §-a rendelkezik.

Az előterjesztésnek tartalmaznia kell az adós szerkezetátalakítás alatti működését esetlegesen érintő változásokat, továbbá azt is, hogy milyen jogi, gazdasági és egyéb szempontok indokolják a szerkezetátalakítás szükségességét. Ki kell térni az előterjesztésben azokra a körülményekre is, amelyek alapján valószínűsíthető, hogy a hitelezőkkel sikeresen lefolytathatóak a tárgyalások és a szerkezetátalakítási terv elfogadására sor kerülhet.

Az ügyvezetői előterjesztésben végül meg kell határozni a szerkezetátalakítás kezdő napját is. A szerkezetátalakítás kezdő napja a szerkezetátalakítás megindításáról a tagok döntéshozó szerve által elfogadott határozatban megállapított időpont, amely nem lehet korábbi, mint a határozat kelte és nem lehet későbbi, mint a határozat keltét követő 15. nap.

Az adós tagjaiból álló döntéshozó szerve a szerkezetátalakítás elhatározásáról, valamint a szerkezetátalakítási terv előzetes elfogadásáról¹⁵ a szavazatok legalább háromnegyedes többségével hoz határozatot. Ennek során *a határozatképesség megállapításánál figyelembe vett szavazatok* legalább háromnegyedére van szükség. Semmis a létesítő okirat olyan rendelkezése, amely ennél alacsonyabb szavazati arányt ír elő.

A Ptk. 3:18. § (1) bekezdése alapján a döntéshozó szerv ülése akkor határozatképes, ha azon a leadható szavazatok több mint felét képviselő szavazásra jogosult részt vesz. A Szát. 12. § (4) bekezdése szerinti háromnegyedes többségét ennek alapján nem az összes szavazathoz, hanem a határozatképességhez szükséges szavazathoz kell viszonyítani.

A szerkezetátalakítási eljáráshoz közvetlenül kapcsolódó, az adós döntéshozó szervének határozatát igénylő más esetekben a Szát. már nem elő minősített többséget. Ilyen egyéb esetekben a döntéshozó szerv ülése – az adós létesítő okiratának eltérő rendelkezése esetén is – határozatképes, ha azon a leadható szavazatok több mint felét képviselő szavazásra jogosult részt vesz. A döntéshozó szerv a határozatát – az adós létesítő okiratának eltérő rendelkezése esetén is – egyszerű többséggel hozza meg. Az egyéb kérdésekben tehát a döntéshozó szerv a tagok egyszerű többségének jelenléte mellett, a jelenlévő tagok egyszerű többségének szavazatával is határozhat. A Szát. 12. § (4) bekezdése alapján pedig az így meghozott határozat akkor is érvényes lesz, ha az adós létesítő okirata esetleg ettől eltérően rendelkezik és magasabb szavazati arányt ír elő.¹⁶

Látható tehát, hogy a Szát. kizárólag a szerkezetátalakítás elhatározásáról és a szerkezetátalakítási terv előzetes elfogadásáról történő döntéshozatal során ír elő szigorúbb kógens szabályt és követeli meg a tagok minősített többségével hozott határozatot. Minden más

¹⁵ A szerkezetátalakítási tervnek az adós tagjai általi előzetes elfogadásáról a Szát. 48. § (1) bekezdése rendelkezik.

¹⁶ Mivel ebben az esetben egy kógens jogszabályi rendelkezésről van szó, amelytől az adós létesítő okirata nem térhet el, így a Ptk. 3:35. § (1) bekezdése szerinti bírósági felülvizsgálat kérdése sem merülhet fel.

esetben elegendő a tagok egyszerű szótöbbségével meghozott határozat. Ezekben az egyéb kérdésekben emellett nem is feltétlenül a tagoknak kell döntenüik, hiszen az ezekben történő döntéshozatal az ügyvezetésre is delegálható.

A szerkezetátalakítással összefüggésben az adós vezető tisztségviselője jogosult a döntéshozó szerv ülésének rövid határidő melletti összehívására. A meghívó elküldése és a döntéshozó szerv ülésének napja között azonban ebben az esetben is legalább 8 napnak el kell telnie. Semmis a létesítő okirat azon rendelkezése, amely 8 napnál rövidebb összehívási határidőt ír elő.

A Szát. 7. §-a sorolja fel azokat az eseteket, amikor a szerkezetátalakítás nem határozható el. Ennek alapján nem határozható el szerkezetátalakítás, ha annak kezdő napján az adósnak 30 napon túli olyan lejárt, nem vitatott vagy elismert tartozása vagy tartozásai vannak, amely vagy amelyek együttesen meghaladják a vele szemben fennálló követelések 10 %-át, vagy az adóssal szemben végrehajtás van folyamatban.

A törvény azt sem teszi lehetővé, hogy az adós egyszerre több szerkezetátalakítási eljárást folytasson (függetlenül attól, hogy a másik szerkezetátalakítás külföldön vagy belföldön folyik).

Szerkezetátalakítási eljárás nem folytatható akkor sem, ha az adós ellen csődeljárás indult. A két eljárás között valójában az adós választhat, amennyiben azonban a csődeljárás megindul, szerkezetátalakítást az adós már nem határozhat el és nem indíthat. A törvény emellett azt is kizárja, hogy szerkezetátalakítási eljárás és reorganizációs eljárás egyszerre legyen folyamatban. Addig ugyanis nem lehet szerkezetátalakítási eljárást indítani, amíg a bíróság által jóváhagyott reorganizációs terv végrehajtása le nem zárult. Amennyiben pedig reorganizációs eljárásban moratórium került elrendelésre, akkor 3 éven belül nem lehet szerkezetátalakítási eljárást kezdeményezni.

3. 3. A vezető tisztségviselő kötelezettségei

A szerkezetátalakítás tagok általi elhatározását követően az adós vezető tisztségviselője köteles megtenni minden szükséges, a feladatkörébe eső intézkedést a hitelezői érdekek figyelembevételével, továbbá az adós döntéshozó szerve (egyszemélyes jogi személy adós esetén az alapítója vagy egyedüli tagja) hatáskörébe tartozó határozatok meghozatala érdekében. Ez különösen a fizetéseképtelenség elkerülése érdekében szükséges határozatok meghozatalára vonatkozik. Mindez összhangban áll a Ptk. 3:189. §-ában, valamint 3:270. §-ában a kft. ügyvezetőjére, valamint az rt. igazgatóságára vonatkozóan előírt kötelezettségekkel.

Az adós vezető tisztségviselőjének emellett tartózkodnia kell egyes hitelezők indokolatlan előnyben részesítésétől, valamint az adós pénzügyi helyzetéhez képest indokolatlan üzleti kockázatvállalástól. Azt azonban a Szát. 12. § (7) bekezdése nem határozza meg, hogy mi minősül indokolatlan üzleti kockázatvállalásnak.

Arra sem tér ki a normaszöveg, hogy a jogkövetkezménye annak, ha a vezető tisztségviselő ezt a jogszabályban előírt kötelezettségét megsérti. A törvény csak annyit mond, hogy az adós vezető tisztségviselője a tőketulajdonosok (tagok) és a hitelezők érdekeit a 12. § (7) bekezdés szerinti kötelezettségére tekintettel veszi figyelembe a szerkezetátalakítás során.¹⁷

Külön rendelkezés hiányában jogkövetkezményként a polgári jog általános szankciója, a kártérítés jöhet szóba. Ennek alapján a vezető tisztségviselőt kártérítési felelősség terhelheti abban az esetben, ha a Szát. 12. § (7) bekezdésében írt kötelezettségeit megszegi.

Kérdés azonban, hogy ki érvényesíthet kártérítési igényt a vezető tisztségviselővel szemben és milyen jogalapon. Az indokolatlanul hátrányban részesített hitelezők valószínűleg érvényesíthetnek kártérítési igényt, deliktuális alapon. Indokolatlan üzleti kockázatvállalás esetén azonban maga az adós vállalkozás is felléphet kártérítési igénnyel a vezető tisztségviselővel szemben.¹⁸ Erre azonban már kontraktuális alapon – vagyis a szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség szabályai szerint – kerülhet sor, összhangban a Ptk. 3:24. § (1) bekezdésében foglaltakkal.

3. 4. Zálogjoggal terhelt vagyontárgy elidegenítése

További kötelezettséget ír elő a Szát. 12. § (8) bekezdése a vezető tisztségviselő számára a zálogjoggal terhelt vagyontárgyak elidegenítése során. A rendelkezések célja, hogy a zálogjoggal biztosított hitelezők érdekeltté váljanak az adós további finanszírozásában.

Ha a szerkezetátalakítási terv a zálogjoggal terhelt vagyontárgy értékesítésére tesz javaslatot, akkor az adós vezető tisztségviselője köteles a zálogjoggal terhelt vagyon (vagyontárgy) elidegenítése előtt annak az érintett hitelezőnek az előzetes írásbeli engedélyét beszerezni, akinek a zálogjogával a vagyontárgy terhelt.¹⁹

¹⁷ Szát. 12. § (10) bekezdés

¹⁸ A Ptk. 3:105. §-a alapján ilyen igényt a szavazati jogok 5%-ával rendelkező tagok is érvényesíthetnek. Ebben az esetben a keresetet a vezető tisztségviselő ellen a gazdasági társaság képviselőjében a kisebbségi tagok nyújtják be, vagyis az igényt (követelést) a társaság javára maguk érvényesítik.

¹⁹ A zálogjogosult érintett hitelező írásbeli jognyilatkozására (engedélyére) is irányadók a Szát. 3. § (2)-(5) bekezdései.

A (9) bekezdés alapján a zálogjogosult érintett hitelező a hozzájárulását az értékesítéshez olyan módon is megadhatja, hogy a vételárat részben vagy egészben az adós rendelkezésére bocsátja. Az ily módon az adós rendelkezésére bocsátott összeget átmeneti vagy új finanszírozásnak kell tekinteni és az érintett hitelező kérésére az átmeneti vagy új finanszírozás szabályait kell alkalmazni. Ennek alapján tehát a zálogjogosult hitelező dönthet úgy, hogy a zálogtárgy értékesítéséből befolyt és az adós rendelkezésére bocsátott összeg átmeneti vagy új finanszírozásként kezelendő.

Ebben az esetben azonban a zálogjogosult hitelezőt megillető szavazatszám tekintetében is speciális szabályok érvényesülnek. A Szát. 12. § (9) bekezdése ugyanis azt is kimondja, hogy a hitelező által az adós rendelkezésére bocsátott összeg alapján a hitelezőt nem illeti meg további szavazati jog. A (9) bekezdésben írt rendelkezés szerint a zálogjogosult hitelező szavazataiból le kell vonni azt az összeget, amelyet a zálogtárgy értékesítéséből befolyt vételárként kapott. Ha azonban ezt az összeget az adós rendelkezésére bocsátotta, akkor az ezen összeg után járó szavazatszám meghatározásakor őt mint átmeneti vagy új finanszírozást nyújtó hitelezőt kell figyelembe venni.

A Szát. 12. § (8) bekezdése kapcsán is felmerül az a kérdés, hogy mi a jogkövetkezménye annak, ha az adós vezető tisztségviselője nem tesz eleget az ebben foglalt kötelezettségének és a zálogjoggal terhelt vagyontárgy elidegenítése előtt nem kéri az érintett zálogjogosult hitelező írásbeli hozzájárulását.

Eltérő rendelkezés hiányában a Ptk. 6:118. §-ában foglaltakat kell irányadónak tekinteni. Ennek (1) bekezdése szerint, ha a szerződés hatályosságához jogszabály harmadik személy beleegyezését vagy hatóság jóváhagyását teszi szükségessé, a beleegyezéssel vagy jóváhagyással a szerződés megkötésének időpontjára visszamenőleg válik hatályossá. A (3) bekezdés azonban kimondja, hogy a szerződés nem válik hatályossá, ha a harmadik személy a beleegyezést vagy a hatóság a jóváhagyást nem adja meg, vagy ha arról a bármelyik fél által a másik féllel közölt megfelelő határidőn belül nem nyilatkozik.

Amennyiben tehát az adós vezető tisztségviselője nem tesz eleget a Szát. 12. § (8) bekezdésében írt kötelezettségének, akkor az általa a zálogjoggal terhelt vagyontárgy elidegenítésére vonatkozó szerződés hatálytalan lesz. Ez a hatálytalanság pedig nem csak a zálogjogosult hitelezővel szemben fog fennállni, hanem bárkivel szemben (vagyis nem relatív, hanem abszolút hatálytalanságról lesz szó).²⁰

²⁰ A Ptk. 6:118. §-ával kapcsolatban ld. TÖKEY BALÁZS: *A szerződések hatásai harmadik személyekre. A harmadik személyek érdekeinek megfelelő és az azokat sértő szerződések*. Wolters Kluwer, Budapest, 2020, 163-166.

3. 5. A bírósági szerkezetátalakítási eljárás megindítása

A szerkezetátalakítás első szakasza az adós vállalkozás tagjai (a tőketulajdonosok) által hozott határozattal lezárul. Ezt követően indul a második szakasz, amely már bíróság előtt folyik, polgári nemperes eljárás keretében. Az adós bírósági polgári nemperes szerkezetátalakítási eljárás keretében kérheti a szerkezetátalakításhoz kapcsolódó bírósági intézkedések meghozatalát.²¹ A szűkebb értelemben vett szerkezetátalakítási eljárás tehát a bírósági szakaszt jelenti.

Fontos kiemelni, hogy a bírósági eljárást az adósnak kell kezdeményeznie. A hitelező nem kezdeményezheti az eljárás lefolytatását, azonban az eljárás alatt a hitelező is többféle kérelmet nyújthat be. Speciális hitelezői jogosítvány a szerkezetátalakítási terv bíróság általi jóváhagyása során az *ellenirat benyújtására vonatkozó jog*.²²

Az adós a szerkezetátalakításról hozott határozat meghozatalát követő 5 napon²³ belül *köteles* kérni a szerkezetátalakítási eljárás megindítását, bejelentve a bíróságnak a szerkezetátalakítás elhatározásának tényét és kezdő napját. Arról azonban a törvény nem rendelkezik, hogy mi történik akkor, ha az adós – vezető tisztségviselője útján – nem nyújtja be 5 napon belül a szerkezetátalakítási eljárás megindítása iránti kérelmét. Külön jogszabályi rendelkezés hiányában, ha az adós elmulasztotta ezt az 5 napos határidőt, akkor a tagokból álló döntéshozó szervnek újabb határozatot kell hoznia a szerkezetátalakításról. Ezt követően pedig 5 napon belül kell a kérelmet a bírósághoz benyújtani.

Ha a kérelem megfelel a Szát. szerinti előírásoknak, a bíróság a szerkezetátalakítási eljárást 15 munkanapon belül megindítja azzal, hogy a szerkezetátalakítás kezdő napja az adós kérelmében megjelent, a 12. § (3) bekezdése szerinti nap (amely nap nem lehet korábbi, mint az adós tagjai által hozott határozat kelte és nem lehet későbbi, mint a határozat keltét követő 15. nap).

A Szát. 22. § (2) bekezdése meghatározza a szerkezetátalakítás bírósági megindítása iránti kérelem kötelező tartalmi elemeit, visszautalva a 20. § (1) bekezdésében foglalt általános tartalmi elemekre. A 22. § (3) bekezdése pedig a kérelemhez csatolandó mellékleteket sorolja fel, kapcsolódva a 20. § (3) és (4) bekezdésében foglaltakhoz.

A Szát. 21. § (1) és (2) bekezdései határozzák meg azokat az eseteket, amikor a kérelem bíróság általi visszautasítására kerül sor. Amennyiben a szerkezetátalakítás bírósági megindítása iránti

²¹ Szát. 10. § (1) bekezdés

²² Szát. 56-59. §

²³ Itt a törvény 5 napról és nem 5 munkanapról rendelkezik. A bírósági eljárást érintő határidők munkanapokban, a felekre vonatkozó és egyéb határidők pedig napokban vannak megállapítva.

kérelem visszautasításának nincs helye, a bíróság felhívja az érintett hitelezőket, hogy végzésének kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül előterjesztett beadványukkal vitathatják, hogy az adós fizetéseképtelenné válásának valószínűsége és ezáltal a szerkezetátalakítás megindításának a feltétele fennáll. A hitelezők tehát az eljárás megindításakor arra hivatkozással terjeszthetnek elő beadványt, hogy az adós fizetéseképtelenné válásának valószínűsége nem áll fenn.²⁴

A bíróság az érintett hitelező által előterjesztett beadványt azzal a felhívással küldi meg az adósnak, hogy a beadványban foglaltakkal kapcsolatban 5 munkanapon belül tegyen nyilatkozatot, és az azt alátámasztó bizonyítékait csatolja.

A Szát. 22. § (4) bekezdése szerinti eljárásra nincs szükség, ha az adós a kérelméhez csatolja valamennyi érintett hitelezőnek a szerkezetátalakítási eljárás megindításához való hozzájáruló nyilatkozatát.

Ha a bíróság a szerkezetátalakítási eljárás megindítását jogerősen megtagadja, az adósnak a szerkezetátalakítás elhatározásáról szóló határozatához a jogerős elutasítás napjától joghatások nem fűződnek.

3. 6. *A szerkezetátalakítási szakértő*

Az adós a szerkezetátalakítási eljárás megindítása iránti kérelmével együtt szerkezetátalakítási szakértő kijelölését, illetve moratórium elrendelését is kérelmezheti. Szerkezetátalakítási szakértő kijelölését azonban nemcsak az adós, hanem a hitelezői követelések többségével rendelkező érintett hitelező, valamint a biztosított érintett hitelező is kérheti. A kérelemnek azt is tartalmaznia kell, hogy a szerkezetátalakítási szakértő feladata milyen feladatokra terjedjen ki. A kérelemben ennek alapján azt is meg kell jelölni, hogy a szerkezetátalakítási szakértő tevékenysége kiterjed-e az adós gazdálkodásának felügyeletére is, és ha igen, akkor e körben milyen jogkör illeti meg a szakértőt.

A Szát. 29. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott esetekben a bíróság hivatalból rendel ki szerkezetátalakítási szakértőt.²⁵ Általános moratórium esetén mindig kötelező szerkezetátalakítási szakértő kirendelése. Korlátozott moratórium esetén akkor kötelező szakértőt kirendelni, ha a szerkezetátalakítással érintett követelések összértéke az adós

²⁴ Ez nem azonos a Szát. 56-59. §-ai szerinti ellenirat benyújtásával. Elleniratot ugyanis a Szát. 58. §-a alapján a szerkezetátalakítási tervre nemmel szavazó érintett hitelező arra hivatkozással (is) terjeszthet elő, hogy a szerkezetátalakítási terv nem alkalmas az adós fizetéseképtelenségének megelőzésére, az adós életképességének biztosítására.

²⁵ A szerkezetátalakítási szakértőre vonatkozó részletes szabályokat a Szát. 23-32. §-ai határozzák meg.

legutóbbi számviteli beszámolója szerinti mérlegfőösszegének legalább 25%-át kiteszi. Akkor is kötelező a szakértő kirendelése, ha a szerkezetátalakítási terv hitelezői osztályokon átívelő kényszeregyezségi hatállyal történő jóváhagyása iránti kérelmet nyújtottak be, és a kérelem benyújtásakor nincs kijelölt szerkezetátalakítási szakértő. Végül a bíróság abban az esetben is hivatalból rendel ki szakértőt, ha az eljárás során elleníratot nyújtanak be és az ellenírat benyújtásakor nincs kijelölt szerkezetátalakítási szakértő.

A bíróság a szerkezetátalakítási szakértő díjáról csak a szakértő hivatalból történő kirendelése esetén határoz. A szakértő díja főszabály szerint az adóst terheli.²⁶

Szerkezetátalakítási szakértő lehet a felszámolók névjegyzékébe bejegyzett, valamint a Cstv. 66. § (6) bekezdése szerinti hatósági nyilvántartásban szereplő állami felszámoló szervezet.

Főszabály szerint a szerkezetátalakítási eljárás alatt az adós döntési jogköre a saját gazdálkodása terén nincs korlátozva. Ha azonban a hitelezők ezt indokoltnak tartják, kérelmezhetik a gazdálkodás felügyeletére is kiterjedő szakértői jogkör jóváhagyását, illetve elrendelését. Így a szerkezetátalakítási szakértő feladatköre az adós gazdálkodása feletti felügyeletre is kiterjedhet. A Szát. 26. § (1) bekezdése alapján a szerkezetátalakítási szakértő feladata akkor terjed ki az adós gazdálkodásának felügyeletére, ha a szakértő jóváhagyása iránti kérelem azt tartalmazza, vagy a szakértő kirendelésekor a hitelezők azt a 29. §-ban foglaltak szerint kéri.

Az adós gazdálkodása feletti felügyelet egyrészt adminisztratív jellegű lehet, ami az iratokba, nyilvántartásokba való betekintést és felvilágosítás kérését jelenti (pl. a vezető tisztségviselőtől, munkavállalóktól, könyvelőtől, könyvvizsgálótól). Másrészt azonban a gazdasági döntések tartalmára vonatkozó felügyeletet is jelenthet, ami az egyes kötelezettségvállalások jóváhagyásában, az új vagy átmeneti finanszírozás ellenőrzésében nyilvánulhat meg.

A szerkezetátalakítási szakértő kijelölése nem érinti az adós vezető tisztségviselőjének szervezeti képviseleti vagy ügyvezetési jogait. Ha azonban a Szát. úgy rendelkezik, az adós vezető tisztségviselőjének jognyilatkozata csak a szerkezetátalakítási szakértő jóváhagyásával válik hatályossá. Ezzel összefüggésben mondja ki a Szát. 26. § (2) bekezdésének b) pontja, hogy az adós átmeneti vagy új finanszírozásnak nem minősülő új szerződéses (tartós)

²⁶ Kivételt képez az az eset, amikor az arra jogosult a Szát. 57. §-a, illetve 58. §-a szerinti elleníratot terjesztett elő és a bíróság hivatalból szerkezetátalakítási szakértőt – vagy a Szát. 60. § (1) bekezdése alapján másik szerkezetátalakítási szakértőt – rendel ki. Ebben az esetben ugyanis a Szát. 60. § (5) bekezdése szerint a szakértő díját az elleníratot előterjesztő fél köteles előlegezni.

jogviszonyon alapuló kötelezettséget csak akkor vállalhat, ha ahhoz a szerkezetátalakítási szakértő előzetesen írásban hozzájárult.²⁷

A Szát. 26. § (2) bekezdésének c) pontja emellett azt is előírja, hogy az adós vagyonával kapcsolatban csak a szerkezetátalakítási szakértő, a biztosítéki jogosult, és az érintett hitelező előzetes írásbeli jóváhagyásával köthet *a rendes gazdálkodás körét meghaladó szerződést*, tehet más jognyilatkozatot, ideértve a már létrejött szerződés alapján az adós részéről történő teljesítést is. Biztosítékot tartalmazó szerződés esetén tehát nemcsak a szakértő, hanem az érintett biztosítéki jogosult hitelező jóváhagyására is szükség van, ha ez a rendes gazdálkodás körét meghaladja, vagyis ha nagyságrendjét vagy az ügylet típusát tekintve kívül esik a szokásos üzletmeneten.

A szerkezetátalakítási szakértő emellett ellenőrzi az átmeneti és új finanszírozás feltételeit. Ezzel kapcsolatban a szakértő ellenőrzési jogköre arra is kiterjed, hogy az átmeneti vagy új finanszírozás valós gazdasági eseményen alapul-e, az átmeneti finanszírozást az adós ténylegesen megkapta-e, valamint, hogy a finanszírozásra a piaci feltételek mellett került-e sor. A szerkezetátalakításban egyszerre csak egy szerkezetátalakítási szakértő vehet részt. Ez alól a Szát. 29. § (2) bekezdésének b) pontja azonban kivételt tesz. Ennek alapján ugyanis a bíróság hivatalból szerkezetátalakítási szakértőt rendelhet ki, ha a szerkezetátalakítási terv jóváhagyása iránti nemperes eljárásban bármelyik hitelező elleniratot nyújtott be, és a felmerülő szakkérdés miatt a szerkezetátalakításban közreműködő szakértő mellett további szerkezetátalakítási szakértő kirendelése indokolt.²⁸

4. A moratórium

4.1. Hitelezői igényérvényesítés a szerkezetátalakítás alatt

A moratórium a szerkezetátalakítási eljárás meghatározó eleme. Valójában a moratórium az a többlet, amely a felek megállapodásán alapuló szerkezetátalakítást megkülönbözteti a Szát. által szabályozott eljárástól.

²⁷ Nem teljesen egyértelmű az idézett normaszöveg alapján, hogy a szerkezetátalakítási szakértőnek valamennyi új szerződéses kötelezettségvállaláshoz hozzá kell-e járulnia, vagy csak a tartós jogviszonyon alapuló kötelezettségek elvállalásához. Ez pedig egy további kérdés, hogy mi minősül tartós jogviszonynak.

²⁸ Erről rendelkezik a Szát. 60. § (1) bekezdése is. Ennek alapján a bíróság a kijelölt szerkezetátalakítási szakértő mellett másik szakértőt is kirendelhet, ha a szerkezetátalakítási terv vagy az adós gazdasági tevékenységének, pénzügyi helyzetének kivételesen bonyolult jellege vagy az ellenirattal összefüggő szakkérdés miatt az indokolt.

A szerkezetátalakítási eljárás önmagában nem jelent igényérvényesítési tilalmat a hitelezők számára. A hitelezők ugyanis főszabály szerint a szerkezetátalakítás alatt is érvényesíthetik fennálló követeléseiket az adóssal szemben. Így akár pert is indíthatnak és felszámolást is kezdeményezhetnek. Ez alól azonban *a moratórium hatálya alá eső hitelezők* kivételt képeznek, velük szemben ugyanis az igényérvényesítésre irányuló intézkedések felfüggesztésre kerülnek.²⁹

A szerkezetátalakítás tehát kizárólag az eljárás során igénybe vehető moratórium időtartama alatt akadályozza a moratórium hatálya alá eső hitelezőket igényeik érvényesítésében. Amennyiben azonban az adós úgy dönt, hogy nem általános, hanem csak korlátozott moratóriumot kér, akkor *a moratórium hatálya alá nem tartozó hitelezők* az igényeiket minden korlátozás nélkül érvényesíthetik.³⁰

Mindez a szabályozás rugalmasságát tükrözi. Ennek keretében ugyanis arra is van lehetőség, hogy az érintett hitelezők és a moratórium hatálya alá eső hitelezők köre ne ugyanazt a személyi kört fedje le, valamint, hogy az érintett hitelezői követelések közül csak egyes követelések kerüljenek a moratórium hatálya alá eső követelések közé.³¹

A moratórium elrendelése esetén az óvadékra és a pozíciólezáró nettósításra a Cstv. fizetési haladéokra előírt rendelkezéseit kell alkalmazni. Ennek oka, hogy ezen rendelkezésekkel valósult meg a pénzügyi biztosítékokról szóló 2002/47/EU irányelv felszámolási eljárással kapcsolatos rendelkezéseinek az átültetése a magyar jogrendszerbe.

A szerkezetátalakítás, illetve az annak keretében elrendelt moratórium nem érinti az adós azon vagyonát, amelyre a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény, valamint a nemzetközi bűnügyi együttműködés alapján zár alá vételt, lefoglalást, vagyonelkobzást vagy elkobzást rendeltek el vagy a szerkezetátalakítás alatt rendelnek el.

4. 2. *A moratórium elrendelése és hatálya*

Az Irányelv alapján az adós a kötelezettségei teljesítése alóli haladékot a hitelezői jogok korlátozásán keresztül kapja. A védelem célja, hogy az adósnak elegendő ideje legyen arra,

²⁹ Szát. 10. § (2) bekezdés

³⁰ Nem feltétlenül esik tehát az adós valamennyi hitelezője a moratórium hatálya alá. Lehetséges ugyanis, hogy az adós nem minden hitelezőjét vonja be a szerkezetátalakításba, illetve nem minden hitelezővel szemben kér moratóriumot. Ebben az esetben a Szát. 36. § (2) bekezdése szerinti korlátozott moratóriumról beszélünk.

³¹ Indokolás, 25. oldal

hogy jövőbeli teljesítőképességére, működőképességének a fenntartására tekintettel a szerkezetátalakítási tervről az érintett hitelezőkkel tárgyaljon és a terv elfogadását elérje.³²

Ezzel összefüggésben rögzíti a Szát. 33. § (1) bekezdése, hogy a szerkezetátalakítási tervre vonatkozó tárgyalások elősegítése érdekében *az adós kérelmére* a bíróság egyedi végrehajtási intézkedéseket felfüggesztő moratóriumot rendelhet el. A moratóriumot tehát az adósnak külön kell kérnie, a bíróság azt hivatalból nem rendeli el.³³ A Szát. 37. § (1) bekezdése azt is kimondja, hogy a moratórium elrendelése iránti kérelmet az adós legkorábban a szerkezetátalakítási eljárás megindításának kezdeményezésével egyidejűleg terjeszthet elő.

Hitelező nem kérheti a moratórium elrendelését, módjában áll azonban annak megszüntetését kérni.³⁴ A moratórium hatálya alá eső hitelezők emellett a moratórium ideiglenes elrendelése esetén a bírósághoz előterjesztett beadványukkal vitathatják, hogy az adós képes lesz a moratórium alatt esedékessé váló tartozásait megfizetni.³⁵ A moratórium alatt esedékessé váló tartozásokra ugyanis a fizetési haladék nem terjed ki. Hitelezői beadvány előterjesztése esetén a bíróság a moratórium elrendelése iránti kérelem elbírálása körében az adós fizetőképességének a fennállását is vizsgálja. Más esetben azonban az adós fizetőképességét a bíróság nem vizsgálja. Amennyiben a bíróság a hitelezői beadványnak helyt ad, az adós moratórium elrendelése iránti kérelmét elutasítja.³⁶

A moratórium elrendelése iránti kérelmet elutasító végzés ellen az adós, a moratóriumot elrendelő végzés ellen pedig a moratórium hatálya alá eső hitelező nyújthat be fellebbezést.

A moratórium *általános* vagy *korlátozott* lehet. Mindkét esetben lehetőség van *ideiglenes moratórium* elrendelésére. A bíróság a moratórium elrendelése iránti kérelem tárgyában hozott jogerős döntés meghozataláig a moratóriumot ideiglenesen rendeli el. Ebben a kérdésben a bíróságnak valójában nincs is mérlegelési lehetősége. A törvény ugyanis kimondja, hogy ha a kérelem visszautasításának nincs helye, akkor a bíróság 1 munkanapon belül végzéssel ideiglenesen elrendeli a moratóriumot.³⁷ Az ideiglenes moratóriumra azért van szükség, hogy a moratórium jogerős elrendelése előtt a hitelezők érvényesíthessék érdekeiket, ha úgy látják, hogy az adós moratóriumhoz való joga nem áll fenn.³⁸

³² Indokolás, 20. oldal

³³ A Szát. 37. § (1) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy moratórium elrendelése iránti kérelmet kizárólag az adós terjeszthet elő.

³⁴ Ld. Szát. 39. §-át.

³⁵ Erre a hitelezői beadványra is irányadóak a Szát. 18-19. §-aiban foglaltak. A Szát. 37. § (5) bekezdése alapján a hitelezők általános moratórium ideiglenes elrendelése esetén az erről szóló végzés Cégléletről szóló közléstől, korlátozott moratórium ideiglenes elrendelése esetén pedig az erről szóló végzés kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül terjeszthetik elő a beadványukat.

³⁶ A kérelem visszautasításának okairól a Szát. 21. §-a rendelkezik.

³⁷ Szát. 37. § (3) bekezdés

³⁸ Indokolás, 20. oldal

Az adós a moratórium egyik formáját sem kérelmezheti, ha az adós vagy vezető tisztségviselője büntetőjogi felelősségét a szerkezetátalakítás megindítását megelőző 5 éven belül gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmény, vagy pénzmosás miatt jogerősen megállapították. Az ezen bűncselekménnyel érintett adós a szerkezetátalakítást elhatározhatja ugyan (kivéve, ha olyan büntetőeljárás van folyamatban, amelyben az adóssal szemben büntetőjogi intézkedés alkalmazásának lehet helye),³⁹ moratórium elrendelését azonban nem kérheti a bíróságtól a korábbi bűncselekményre tekintettel.

A moratórium főszabály szerint az adóssal szemben érvényesíthető és a moratórium hatálya alá eső valamennyi követelésre kiterjed, ideértve a moratórium időtartama alatt esedékessé váló vagy keletkező követeléseket is.⁴⁰ A Szát. 34. § (4) bekezdése azonban kimondja, hogy a moratórium időtartama alatt az adóst a moratórium hatálya alá eső hitelezőknek a moratórium előtt esedékessé vált követeléseire *fizetési haladék* is megilletti. A moratórium hatálya alá eső, a fizetési haladék miatt meg nem fizetett hitelezői követeléseket a moratórium időtartamának lejártá utáni napon teljesíteni kell.⁴¹

Ennek alapján tehát a moratórium alatt esedékessé váló kötelezettségekre a moratórium ugyan kiterjed, a fizetési haladék azonban nem. Az adósnak így a moratórium alatt esedékessé váló kötelezettségeit teljesítenie kell.⁴²

Kérdés, hogy a felek ettől eltérően is megállapodhatnak-e? Lehetséges-e tehát, hogy a felek úgy állapodjanak meg, hogy a fizetési haladék a moratórium alatt esedékessé váló kötelezettségekre is kiterjed. Álláspontunk szerint a feleknek erre a szerkezetátalakítási tervben lehetőségük van. Egy további külön kategóriát képeznek *a moratórium hatálya alá nem eső hitelezői követelések*, melyeket az adósnak teljesítenie kell.⁴³ A szerkezetátalakítással nem érintett hitelezőkre és ezen hitelezők követeléseire tehát a moratórium nem terjed ki, így ezeknek a hitelezőknek a jogai korlátozásra sem kerülnek.

Mindezek alapján az adóst terhelő kötelezettségeket az alábbi csoportokba lehet sorolni:

- a) a moratórium hatálya alá eső hitelezőknek a moratórium előtt esedékessé vált követelése,;
- b) a moratórium hatálya alá eső hitelezőknek a moratórium alatt esedékessé váló követelése,;
- c) a moratórium hatálya alá nem eső hitelezői követelések.

³⁹ Szát. 7. § h) pont

⁴⁰ Szát. 34. § (1) bekezdés

⁴¹ Szát. 35. § (6) bekezdés

⁴² Ezzel áll összefüggésben, hogy a hitelezők a Szát. 37. § (5) bekezdése alapján beadványukban vitathatják, hogy az adós képes lesz a moratórium alatt esedékessé váló tartozásait megfizetni.

⁴³ Szát. 35. § (5) bekezdés

Az egyes követelések között a szerkezetátalakítási eljárás szempontjából az alapján lehet különbséget tenni, hogy a törvény mely hitelezői jogokat milyen mértékben korlátoz.

4.3. A hitelezői jogosultságok korlátozása

A moratórium hatálya alá eső követelések tekintetében a moratórium elsődlegesen az igényérvényesítés felfüggesztését jelenti. A moratórium hatálya alá eső hitelező a moratórium időtartama alatt az adóssal szemben nem kezdeményezhet végrehajtást, valamint felszámolást, a szerkezetátalakítás kezdő napját követően kezdeményezett, folyamatban lévő végrehajtás pedig szünetel. A hitelező emellett tartózkodni köteles minden olyan igényérvényesítéstől, amely a moratóriummal nem összeegyeztethető.⁴⁴

A moratórium hatálya alá eső hitelező tehát a moratórium időtartama alatt nem gyakorolhatja hitelezői jogait. Ez a moratórium előtt esedékessé vált, valamint a moratórium alatt esedékessé váló követelések hitelezőire egyaránt vonatkozik. A moratórium előtt esedékessé vált követelésekre azonban az adóssal szemben a fizetési haladék is megilleti. A moratórium alatt esedékessé váló követelésekre ez a kedvezmény nem vonatkozik, így azokat az adósnak teljesítenie kell. Ha azonban ennek önként nem tesz eleget, a hitelezők a moratórium időtartama alatt nem léphetnek fel vele szemben. A moratórium hatálya alá nem eső követelések hitelezői viszont fel is léphetnek az adóssal szemben, így a moratórium időtartama alatt is gyakorolhatják hitelezői jogait, ezeket ugyanis a Szát. nem korlátozza.

A moratórium további fontos következménye, hogy a vagyoni igények érvényesítésére, az ilyen igényekkel összefüggésben keresetindításra jogszabályban meghatározott határidők a moratórium időtartamával meghosszabbodnak. A moratórium a folyamatban lévő peres eljárásokat azonban nem érinti.

A moratórium hatálya alá eső hitelező az adóssal szemben beszámítással sem élhet. Az adós által indított, folyamatban lévő peres eljárásban azonban a szerkezetátalakítás kezdő napjáig előterjesztett kérelemre a beszámítás elbírálható.

A törvény arról is rendelkezik, hogy a moratórium hatálya alá eső, a fizetési haladék miatt meg nem fizetett hitelezői követeléseket a moratórium időtartamának lejárt utáni napon teljesíteni kell. Ez arra az esetre is vonatkozik, ha a moratóriumot a bíróság jogerősen megszünteti. Ez alól azonban kivételt enged a törvény abban az esetben, ha a követelésre vonatkozóan az érintett

⁴⁴ Szát. 34. § (2) bekezdés

hitelezők által elfogadott és a bírósághoz jóváhagyásra benyújtott szerkezetátalakítási terv intézkedést tartalmaz.⁴⁵

A Szát. 34. § (6) bekezdés a) pontja alapján a moratórium időtartamára a moratórium hatálya alá eső, a hitelező és az adós közötti jogviszonyban a moratórium előtt esedékessé vált – fizetési haladékkal érintett – követelések tekintetében a hitelezőt az adós fizetési késedelmére kikötött kötbér, késedelmi kamat, késedelmi pótlék, behajtási költségátalány nem illeti meg. Ügyleti kamatra azonban a hitelező ezen időtartamra vonatkozóan is igényt tarthat. A moratórium alatt esedékessé váló kötelezettségekre ez a korlátozás nem vonatkozik, mivel ezekre a kötelezettségekre a fizetési haladék sem terjed ki.

A Szát. 34. § (6) bekezdés b) pontja azt is rögzíti, hogy a zálogjogosult, a biztosítéki célú vételi jog jogosultja, jog vagy követelés biztosítéki célú átruházása esetén a jogosult az érvényesítéssel kapcsolatos jogait a moratórium időtartama alatt nem gyakorolhatja. Ez arra az esetre is vonatkozik, ha a biztosítéki ügyletben az adós és a dologi kötelezett személye elválík egymástól. A biztosítéki jogosult a moratórium időtartama alatt tehát nemcsak a szerkezetátalakítással érintett adóssal (a biztosítéki ügylet főkötelezettjével), hanem a dologi kötelezettekkel szemben sem léphet fel. A moratórium ennek alapján nemcsak az adósra, hanem a biztosítéki ügyletek (adóstól különböző) kötelezettjeire is kiterjed, bár ők tulajdonképpen nem vesznek részt a szerkezetátalakítási eljárásban. Ezt tükrözi a Szát. 3. § (1) bekezdés 5. pontja is, amely az egyedi végrehajtási intézkedéseket felfüggesztő moratórium fogalmát határozza meg.⁴⁶

A Szát. 3. § (1) bekezdés 5. pontja kapcsán azonban felmerül a kérdés, hogy pontosan mit kell a „*fiduciárius hitelbiztosítéki szerződés*” fogalma alatt érteni. A 34. § (6) bekezdés b) pontja külön nevesíti a biztosítéki célú vételi jogot, valamint jog vagy követelés biztosítéki célú átruházását. Elképzelhető azonban, hogy a fiduciárius hitelbiztosítéki szerződés fogalmába ezeken túlmenően más ügyletek is beletartozhatnak.

4. 4. *Az adós továbbműködésének biztosítása*

Az adós vállalkozás megmentése és sikeres továbbműködése érdekében meghatározó jelentőséggel bír az, hogy az adós üzleti partnerei a szerkezetátalakítás elhatározása, valamint

⁴⁵ Szát. 35. § (6) bekezdés

⁴⁶ Ennek alapján a moratórium egy követelésnek az adóssal, valamint a követelést biztosító zálogjog, valamint a követelés biztosítására kötött biztosítéki és fiduciárius hitelbiztosítéki szerződés külön kötelezettjével szembeni érvényesítésére vonatkozó hitelezői jog bíróság által elrendelt ideiglenes felfüggesztése.

a moratórium elrendelése okán ne kezdeményezhessék a fennálló szerződések, illetve az adós részére nyújtott szolgáltatások megszüntetését.

Ezzel összefüggésben mondja ki a Szát. 35. § (1) bekezdése, hogy a moratórium időtartama alatt a moratórium hatálya alá eső hitelezők az adós – moratórium előtt keletkezett és esedékessé vált kötelezettségei teljesítésének az elmulasztásából keletkező – tartozásai miatt az alapvető, még nem teljesített szerződések teljesítését nem függeszthetik fel, ezeket a szerződéseket nem mondhatják fel és semmilyen módon nem módosíthatják az adós számára kedvezőtlen feltételekkel. E rendelkezés azonban nem érinti a hitelezőnek a szerződésből eredő jogai gyakorlását, ha az adós a fizetési kötelezettségen túl egyéb szerződéses kötelezettségének sem tesz eleget.

A törvény tehát az érintett szerződéseknek csak a moratórium előtt keletkezett követelések meg nem fizetése miatti felmondását zárja ki. Az adóst terhelő kötelezettségek egyéb csoportjára – így például a moratórium alatt keletkező kötelezettségekre – nézve ez a tilalom nem áll fenn, így a hitelező más szerződésszegési okra hivatkozva kezdeményezheti a szerződés megszüntetését.⁴⁷

Alapvető szerződésnek az a szerződés minősül, amely a vállalkozás napi üzletmenetének folytatásához szükséges, ideértve az olyan szolgáltatási szerződést, amely teljesítésének felfüggesztése az adós vállalkozási tevékenységének leállításához vezetne. A törvény indokolása szerint a normaszövegben szereplő „*szolgáltatási szerződés*” kifejezést a szó köznapi értelmében, tágan kell értelmezni. Ez tehát bármely olyan szerződés lehet, amely alapján az adósnak terméket értékesítenek vagy a beszállító komplex szolgáltatást nyújt az adós részére.⁴⁸

A továbbműködés feltételeinek megteremtését célozza a Szát. 35. § (3) bekezdése is. Ennek alapján ugyanis a hitelezők – tekintet nélkül arra, hogy követelésükre a moratórium kiterjed-e – az adóssal kötött szerződésben szereplő kikötésre hivatkozással nem tarthatják vissza, és nem függeszthetik fel a még nem teljesített szerződések teljesítését, illetve ezeket nem mondhatják fel, és semmilyen módon nem módosíthatják az adós számára kedvezőtlen feltételekkel, amiatt, hogy

- a) az adós szerkezetátalakítását határozta el,
- b) szerkezetátalakítási eljárást kezdeményezett,
- c) a szerkezetátalakítási eljárásban az adós moratórium elrendelését kérte, vagy
- d) a szerkezetátalakítási eljárásban a bíróság moratóriumot rendelt el.

⁴⁷ Indokolás, 23. oldal

⁴⁸ Indokolás, 23. oldal

Ez a rendelkezés azért lényeges, mert a gyakorlatban széles körben elterjedtek azok a szerződéses kikötések, amelyek alapján a hitelező az adós fizetési nehézségeire hivatkozással akkor is élhet az azonnali hatályú felmondás jogával, ha az adós egyébként szerződésszerűen teljesíti kötelezettségeit. Nyilvánvaló, hogy a szerződésnek egy ilyen idő előtti felmondása kedvezőtlenül befolyásolhatja az adós vállalkozás továbbműködését és megmentését. Az Irányelv és a Szát. ezért zárja ki az ilyen tartalmú szerződéses kikötését érvényesítését és erre hivatkozással a hitelezői felmondást. A törvényi tilalomba ütköző hitelezői felmondás érvénytelen lesz, amelyből következően a szerződés nem szűnik meg, így azt a hitelezőnek továbbra is teljesítenie kell.

Fontos kiemelni, hogy a Szát. 35. § (3) bekezdésében írt tilalom az adós valamennyi hitelezőjére kiterjed, nemcsak a moratórium hatálya alá tartozó hitelezőkre. Ezzel szemben a Szát. 35. § (1) bekezdése csak a moratórium hatálya alá eső hitelezőkre vonatkozik. A két bekezdés személyi hatálya tehát nem esik egybe, a (3) bekezdésben írt tilalom a hitelezők szélesebb körét érinti. Emellett a két bekezdés tárgyi hatálya is eltér egymástól, a (3) bekezdés ugyanis nemcsak az alapvető szerződéseket érinti, hanem bármely, az adóssal kötött szerződést.

A moratórium időtartama alatt az adós tovább működik, üzleti tevékenységét változatlanul folytatja. Azt azonban indokolt elkerülni, hogy az adós a moratórium nyújtotta előnyöket arra használja fel, hogy további tartozásokat halmoz fel. Ezért a Szát. 35. § (7) bekezdése külön kimondja, hogy a moratórium időtartama alatt az adós új szerződéses (tartós) jogviszonyon alapuló kötelezettséget csak átmeneti finanszírozásként vállalhat. Ez azt is jelenti, hogy az adós nem részesíthet előnyben egyes szállítói csoportokat a többi hitelező rovására.⁴⁹

Az *átmeneti finanszírozás* fogalmát a Szát. 3. § (1) bekezdés 3. pontja határozza meg. Ennek alapján átmeneti finanszírozás a már meglévő vagy új hitelező által biztosított *bármilyen pénzügyi támogatás*, amely magában foglalja legalább azon észszerűen és haladéktalanul szükséges pénzügyi támogatást, amelyeknek célja, hogy az adós az egyedi végrehajtási intézkedéseket felfüggesztő moratórium során is folytathassa működését, vagy hogy az adós megőrizze vagy növelje értékét. A törvényi meghatározás alapján ide kell sorolni a fennálló és ismételten igénybe vehető hitel-, garancia-, kereskedelemfinanszírozási (okmányos megfinanszírozás – akkreditív – okmányos beszedés), faktoring vagy követelés adásvételi szerződések igénybe nem vett részét, és a fedezeti körből kiengedett biztosítékok (pl. zálogjog) alapján járó megtérülést is.

⁴⁹ Indokolás, 23. oldal

Ehhez képest az *új finanszírozás* a már meglévő vagy új hitelező által a szerkezetátalakítási terv végrehajtásához biztosított és a szerkezetátalakítási tervben szereplő bármilyen *új pénzügyi támogatás*.

4. 5. A moratórium fajtái és időtartama

A törvény és az Irányelv a moratórium két típusát ismeri: az általános és a korlátozott moratóriumot. Mindkettő ideiglenesen is elrendelhető.

Az *általános moratórium* minden hitelezőre kiterjed, nemcsak a szerkezetátalakítási tervvel érintett hitelezőkre. Ez alól a Szát. 34. § (7)-(9) bekezdéseiben nevesített esetek jelentenek csak kivételt. Az általános moratórium nyilvános és ebben az esetben a bíróság hivatalból rendel ki szerkezetátalakítási szakértőt (ha nincs kijelölt szerkezetátalakítási szakértő). A nyilvánosság azt jelenti, hogy az általános moratórium elrendeléséről szóló végzést – ideértve az ideiglenesen elrendelt általános moratóriumot is – a bíróság a Céglőnyben közzéteszi. A moratórium, illetve az ideiglenesen elrendelt moratórium a közzétételtől illeti meg az adóst.

Általános moratórium esetén – az erről szóló végzés Céglőnyben való közzététele napjától számított 30 napos jogvesztő határidőn belül – a moratórium hatálya alá eső, érintett hitelezőnek azonban nem minősülő hitelező az adósnak bejelentheti a szerkezetátalakításba bevonni kért követelését, melyet az adós köteles osztályba sorolni.⁵⁰ Ebben a hitelezői körbe azok tartoznak, akiknek a követelését az adós a szerkezetátalakítási tervbe ugyan nem vonja be (ezért nem érintett hitelezők), de moratóriumot kér rájuk.

Az általános moratórium az adós minden hitelezőjére kiterjed, nemcsak az érintett hitelezőkre. A Szát. 37. § (4) bekezdésének ezzel összefüggésben az a célja, hogy általános moratórium esetén a szerkezetátalakítási tervvel nem érintett hitelezők is bejelentsék az adósnak azokat a követeléseiket, amelyeket a szerkezetátalakításba bevonni kérnek, és amelyekre így a moratórium is kiterjed.

Ezzel szemben a *korlátozott moratórium* csak az adós által meghatározott hitelezőkre terjed ki és nem nyilvános. A nyilvános közzététel ebben az esetben ugyanis a jogintézmény céljaival ellentétes lenne.

Korlátozott moratóriumot az adós csak olyan hitelezőkre kérhet, akiket a szerkezetátalakítási tervbe is bevon. A korlátozott moratórium elrendeléséről szóló végzés – ideértve az ideiglenesen elrendelt korlátozott moratóriumot is – Céglőnyben történő közzétételére nem

⁵⁰ Szát. 37. § (4) bekezdése

kerül sor. A korlátozott moratórium az elrendeléséről szóló végzés – ideértve a korlátozott moratórium ideiglenes elrendeléséről szóló végzést is – adós általi kézhezvételétől korlátozza a hitelezőket. A korlátozott moratórium alkalmazásának kezdete ennek alapján a moratórium elrendeléséről szóló végzés, illetve az ideiglenes elrendeléséről szóló végzés adós általi kézhezvételének időpontja. Erről az időpontról a moratórium hatálya alá eső hitelezőket a bíróság értesíti.

A moratóriumot a bíróság a kérelemben meghatározott időtartamra, de legfeljebb 4 hónapra rendelheti el. A moratórium meghosszabbítható és újra is elrendelhető. A moratórium teljes időtartama azonban a meghosszabbítás időtartamával, illetve a moratórium időtartamának a lejárta után elrendelt új moratórium időtartamával együttesen számítva sem haladhatja meg a 12 hónapot. A moratórium időtartamába az ideiglenesen elrendelt moratóriumot is bele kell számítani.

A törvény lehetővé teszi a bíróság számára, hogy a moratóriumot meghosszabbítsa, illetve új moratóriumot rendeljen el. Erre azonban csak kérelem alapján kerülhet sor. Ilyen irányú kérelmet az adós, a hitelezők és a szerkezetátalakítási szakértő terjeszthet elő. A Szát. 38. § (1) bekezdése alapján a bíróságtól abban az esetben lehet a moratórium meghosszabbítását vagy új moratórium elrendelését kérni, ha a szerkezetátalakítási tervről folytatott tárgyalások során számottevő előrelépés történt és a meghosszabbítás vagy az új elrendelés nem sérti méltánytalanul egyik érintett fél jogait vagy érdekeit sem.

4. 6. A moratórium megszűnése

A moratóriumot a bíróság a szerkezetátalakítási tervre vonatkozó tárgyalások elősegítése érdekében rendeli el. Ennek megfelelően, ha a moratórium időtartama alatt a bíróság a szerkezetátalakítási tervet jóváhagyja a moratórium – a bírósági határozat jogerőre emelkedésének napján – megszűnik. Ebben az esetben a szerkezetátalakítási terv jogerős bírósági jóváhagyása megfelelő védelmet nyújt az adós számára, így a moratórium fenntartására már nincs szükség.

Az esetleges visszaélések elkerülése érdekében a törvény azonban azt is kimondja, hogy a moratórium akkor is megszűnik, ha a moratórium időtartama alatt a bíróság a szerkezetátalakítási terv jóváhagyása iránti kérelmet, vagy hitelezői osztályokon átívelő kényszeregyezségi hatállyal történő jóváhagyás iránti kérelmet jogerősen visszautasítja, illetve azok jóváhagyását megtagadja. Akkor is megszűnik továbbá a moratórium, ha annak időtartama

alatt a Szát. 8. §-ában meghatározott valamely ok alapján a szerkezetátalakítás megghiúsulása bekövetkezik.

Az ideiglenesen elrendelt moratórium főszabály szerint akkor szűnik meg, amikor a bíróság jogerősen elrendeli a moratóriumot vagy elutasítja a moratórium elrendelése iránti kérelmet. Az ideiglenes moratórium ezen kívül akkor is megszűnik, ha annak időtartama alatt a bíróság a szerkezetátalakítási tervet jóváhagyja, illetve annak jóváhagyása iránti kérelmet visszautasítja vagy annak jóváhagyását megtagadja.

A bíróság a moratóriumot kérelemre – az elrendelésétől számított 90. nap után – abban az esetben is megszünteti, ha az a továbbiakban már nem alkalmas a szerkezetátalakítási tervről folytatott tárgyalások támogatására. Ez különösen abban az esetben állapítható meg, ha nyilvánvalóvá vált, hogy a hitelezőknek a szerkezetátalakítás megghiúsítására képes része a szerkezetátalakítási terv elfogadását nem támogatja. Ilyen kérelmet az adós, a hitelező és a szerkezetátalakítási szakértő is előterjeszthet.

A bíróság a moratóriumot – erre irányuló kérelem esetén – a fenti 90 napos határidő előtt is megszünteti, ha bármely moratórium alá eső vagy érintett hitelező azt az adós fedezetelvonó, a hitelezők érdekeit károsító tevékenységre hivatkozással kéri és ezt okirattal alátámasztva legalább valószínűsíti.⁵¹

A törvény emellett a moratórium szubjektív hatályú – kizárólag meghatározott hitelezőre kiterjedő – megszüntetését is szabályozza. A Szát. 39. § (4) bekezdése szerint a bíróság a moratóriumot az elrendelésétől számított 90. nap után megszünteti a moratórium hatálya eső hitelező tekintetében, ha a hitelező azt arra hivatkozással kéri, hogy a moratórium a fizetéseképtelenségét okozza. A hitelezőnek azonban igazolnia kell, hogy a fizetési haladék számára olyan bevételkiesést eredményezett, ami miatt a fizetéseit megszüntette vagy a vagyona a tartozásait nem fedezi, ugyanakkor követelésének adós általi megfizetése esetén a fizetéseképtelensége nem állna fenn.

A korlátozott moratórium jogerős megszüntetése esetén a bíróság értesíti azokat a hitelezőket, akiket a korlátozott moratórium elrendeléséről is értesített. Az általános moratórium megszüntetéséről szóló jogerős végzést a bíróság a Céglőnyben közzéteszi.

⁵¹ Szát. 39. § (2) bekezdés

5. A szerkezetátalakítási terv

5. 1. A szerkezetátalakítási terv szerepe és jogi jellemzői

A szerkezetátalakítás célja, hogy az adós hitelezőivel olyan szerkezetátalakítási tervet fogadjon el és hajtson végre, amellyel megelőzhető az adós jövőbeli fizetéseképtelensége, illetve biztosítható a működőképessége. Ennek alapján a szerkezetátalakítási terv a szerkezetátalakítás központi eleme.

A szerkezetátalakítási tervet a bíróságnak kell jóváhagynia. A szerkezetátalakítási terv bírósági jóváhagyása esetén a tervben foglalt jogok és kötelezettségek az adósra, valamennyi érintett hitelezőre, továbbá a szerkezetátalakítási tervhez jognyilatkozattal csatlakozó felekre terjednek ki. A bírósági jóváhagyás révén tehát a szerkezetátalakítási terv – illetőleg az abban foglalt jogok és kötelezettségek – hatálya az adóson kívül a szerkezetátalakítási tervvel érintett hitelezőkre, valamint az ahhoz jognyilatkozattal csatlakozó felekre is kiterjed.

Polgári jogi szempontból a bíróság által jóváhagyott szerkezetátalakítási tervet a felek között fennálló szerződések közokiratba foglalt módosításának, egyúttal pedig a fennálló és nem vitatott tartozások vonatkozásában adósi tartozáselismerésnek kell tekinteni. Ezt a Szát. 9. § (2) bekezdése külön is kimondja. Eszerint a bíróság jogerős végzésével jóváhagyott szerkezetátalakítási terv az adós és az érintett hitelező között fennálló, a szerkezetátalakítási tervvel érintett szerződés közokiratba foglalt módosításának és egyben a szerkezetátalakítási terv érintett hitelezők általi elfogásának napján fennálló ismert és nem vitatott tartozások tekintetében adósi tartozáselismerésnek is minősül.

A hitelezői érdekek biztosítása céljából a Szát. megteremti annak a lehetőségét, hogy a bíróság által jóváhagyott szerkezetátalakítási terv olyan végrehajtható okirattá váljon, amely alapján az érintett hitelező bírósági végrehajtást kezdeményezhet az adóssal szemben. Erre azonban kizárólag a szerkezetátalakítási tervvel érintett kötelezettség jogosultjának van lehetősége.

A Szát. 9. § (3) bekezdése alapján a szerkezetátalakítási tervben szereplő kötelezettség jogosultja (az érintett hitelező) – a teljesítési határidő elteltét követően – az őt megillető kötelezettség vonatkozásában, a jogerősen jóváhagyott szerkezetátalakítási terv alapján végrehajtási záradék kiállítását kérheti az elsőfokon eljáró bíróságtól. A lejárt teljesítési határidejű kötelezettség vonatkozásában végrehajtási záradékkal ellátott szerkezetátalakítási terv végrehajtható okirat.

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 10. §-a alapján a végrehajtást végrehajtható okirat kiállításával kell elrendelni. A 10. § b) pontja alapján pedig

végrehajtható okirat az olyan okirat is, amelyet a bíróság vagy a közjegyző végrehajtási záradékkal látott el. A Vht. 20. § (2) bekezdése alapján pedig a végrehajtási záradékra megfelelően alkalmazni kell a végrehajtási lapra vonatkozó rendelkezéseket. A végrehajtási záradékkal ellátott szerkezetátalakítási terv kapcsán is irányadóak emellett a záradék törlésére vonatkozó, a Vht. 211. §-ában foglalt rendelkezések.

Sajátos helyzet állhat elő akkor, ha a szerkezetátalakítási tervben szereplő kötelezettségről korábban, a kötelezettség (vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony) létrejöttékor már készült végrehajtható okirat (jellemzően közjegyzői okirat). Kérdésként merülhet fel, hogy ebben az esetben a jogosult az eredeti közokirat vagy pedig a bíróság által végrehajtási záradékkal ellátott szerkezetátalakítási terv alapján kérheti-e a végrehajtás elrendelését? A szerkezetátalakítás céljára tekintettel a végrehajtási záradékkal ellátott szerkezetátalakítási terv elsőbbségét indokolt elismerni. A Szát. 33. § (1) bekezdéséből is ez az értelmezés következik.

Más azonban a helyzet, ha egy olyan hitelező rendelkezik végrehajtható okirattal, aki nem vesz részt a szerkezetátalakításban, illetőleg nem esik a moratórium hatálya alá. Ez a hitelező a szerkezetátalakításra tekintet nélkül érvényesítheti követelését, így a végrehajtható okirat alapján őt megillető jogokat is gyakorolhatja.

5. 2. A hitelezői követelések nyilvántartásba vétele, a hitelezők osztályba sorolása

A szerkezetátalakítási terv elkészítéséhez elengedhetetlenül szükséges a hitelezői követelések nyilvántartásba vétele. Erre valójában már a szerkezetátalakításról szóló döntés meghozatalához is szükség van. Az adósnak tehát a saját nyilvántartásai alapján össze kell állítania azon hitelezők listáját, akiknek a követelése a szerkezetátalakítás keretein belül egyeztetést igényel és akiket az adós a szerkezetátalakítási tervbe be kíván vonni. Ezeket nevezi a törvény érintett hitelezőknek, illetve érintett hitelezői követeléseknek.

A Szát. 40. § (1) bekezdése ezzel összefüggésben mondja ki, hogy az adós nyilvántartásba veszi és hitelezői osztályokba sorolja az *érintett hitelezők* általa ismert követeléseit. Erre szükség esetén szerkezetátalakítási szakértő segítségével kerül sor.

Az esetleges visszaélések megelőzése érdekében a törvény alapján a beszámítási jog és az engedményezés figyelembevétele csak korlátozottan lehetséges. Csak olyan hitelezői követelés tekintetében lehet ugyanis a beszámítási jogot figyelembe venni, amelyet a hitelező nem engedményezéssel, tartozásátvállalással, tartozáselvállalással vagy teljesítésátvállalással

szerzett meg.⁵² Ez a rendelkezés hasonló célt szolgál, mint a Cstv. 36. §-a. A szabályozási cél mindkét esetben az, hogy az adós és a hitelező egymás közötti követelése (amikor a hitelezőnek is van tartozása az adóssal szemben) tekintetében – a többi hitelező érdekei védelmében – korlátot állítson fel. Ha ugyanis az egymás közötti követelések esetleg nem valósak, akkor e tilalom nélkül a beszámítási jogát gyakorló hitelező a beszámítás révén a teljes követeléshez hozzájuthat, ellentétben a többi hitelezővel.⁵³

Az adósnak az érintett hitelezőt a szerkezetátalakítás kezdő napjától számított 15 napon belül kell írásban tájékoztatnia követelése nyilvántartásba vételéről. Ha kijelölésre került, akkor az adós a szerkezetátalakítási szakértőnek is megküldi a nyilvántartást. Az érintett hitelező és a szerkezetátalakítási szakértő észrevételt tehetnek. Az erre irányuló egyeztetést a szerkezetátalakítási eljárás jogerős megindításának napjától számított 45 napon belül kell lefolytatni.

Az adósnak az érintett hitelezőkkel való egyeztetés után kell megállapítania a végleges hitelezői osztályba sorolást. Az adósnak az érintett hitelezőkkel folytatott egyeztetést követő 15 napon belül kell megállapítania és az érintett hitelezőknek megküldeni a hitelezők osztályba sorolását. A hitelezői osztályba sorolást az adós vezető tisztségviselője és – ha kijelölésre került – a szerkezetátalakítási szakértő írja alá.

Ezt követően kerül sor a hitelezői osztályba sorolás bírósági jóváhagyására. Az adós ez iránt legkésőbb a szerkezetátalakítás kezdő napjától számított 120. napig terjeszthet elő kérelmet a bíróságnál.⁵⁴ Ha a kérelem visszautasításának nincs helye, a bíróság a kérelemről 10 munkanapon belül dönt. A bíróság a döntésével az osztályba sorolást megváltoztathatja, ideértve a vitatott hitelezői követelés elismert követelésként való besorolását is. A bíróság az adósnak a hitelezői osztályba sorolás bírósági jóváhagyására irányuló kérelmét egyesítheti az érintett hitelezőnek az osztályba sorolás felülvizsgálata iránti kérelmével.

A hitelezői osztályba sorolással lezárul az érintett hitelezők meghatározásának a folyamata. Új érintett hitelező a szerkezetátalakítási eljárásba ezt követően már nem kapcsolódhatnak be és az érintett hitelezők sem jelenthetnek be új követelést. Ez alól csak az átmeneti és az új finanszírozást nyújtó hitelező, valamint az általános moratórium ideiglenes elrendeléséről szóló közzétételt követő törvényi határidőn belül bejelentkezett hitelező képez kivételt.⁵⁵

⁵² Szát. 40. § (1) bekezdés. További korlátozást mond ki a Szát. 40. § (3) bekezdése.

⁵³ Indokolás, 28. oldal

⁵⁴ Szát. 44. § (3) bekezdés

⁵⁵ Szát. 41. § (5) bekezdés

A hitelezők osztályba sorolásakor megállapított követelés összege vagy megállapításának módja a szavazatok megállapításához szükséges, az azonban a szerkezetátalakítási terv tartalma tekintetében nem köti az érintett hitelezőket.

A hitelezői követelések osztályba sorolásával kapcsolatban mond ki lényeges rendelkezést a Szát. 41. § (2) bekezdése. Eszerint ugyanis az adós az osztályba sorolás során nem vitathatja a közokiratba foglalt követelés, valamint a hitelintézettel kötött hitelszerződésből eredő követelés jogalapját. Ezen hitelezői követelések összecszerűségét is csak akkor vitathatja, ha számlakivonattal igazolja azt, hogy a vitatott összeget megfizette. Mindezek alapján az osztályba sorolás során nagyobb biztonságot jelent az érintett hitelező számára, ha követelését közjegyzői okiratba foglalták.

A Szát. 42. §-a sorolja fel az egyes hitelezői osztályokat. Eszerint az érintett hitelezői követeléseket az alábbi osztályokba kell besorolni:

- a) biztosított hitelezői követelés (pl. zálogjoggal, óvadékkal, biztosítéki célú vételi joggal, végrehajtási joggal biztosított követelés),
- b) gazdasági tevékenységhez kapcsolódó hitelezői követelés,
- c) egyéb hitelezői követelés⁵⁶ és
- d) az adós érdekkörében álló ügyletből származó hitelezői követelés.

Külön kategóriát képeznek az adós által vitatott hitelezői követelések. Az adós által vitatott érintett hitelezői követeléseket is hitelezői osztályba kell sorolni, de ezen érintett hitelezőket szavazat nem illeti meg, és őket a szerkezetátalakítási tervre vonatkozó hitelezői ülés és határozathozatal szempontjából is figyelmen kívül kell hagyni.⁵⁷ Ezekre a vitatott hitelezői követelésekre azonban az adósnak tartalékot kell elkülönítenie.⁵⁸

A hitelezői követelések besorolásakor minden egyes követeléshez szavazatszámot is kell kapcsolni, a követelés összege alapján. A hitelezői követelések besorolását és az egyes hitelezői követelésekhez kapcsolódó szavazatszám megállapítását nem befolyásolja, ha a hitelező a követelését a szerkezetátalakítás kezdő napját követően másik hitelezőre ruházta át.⁵⁹

A törvény azt külön is kimondja, hogy a hitelezői osztályok sorrendje nem jelent kielégítési sorrendet.⁶⁰ Rögzíti azonban azt is, hogy a fenti a)-c) pontok szerinti hitelezői osztályok kedvezőbb elbánásban kell, hogy részesüljenek, mint a d) pont szerinti hitelezői osztály.⁶¹

⁵⁶ Egyéb hitelezői követelésnek minősülnek a másik három kategóriában fel nem sorolt hitelezői követelések.

⁵⁷ Szát. 51. § (3) bekezdés

⁵⁸ Szát. 46. § (5) bekezdés

⁵⁹ Szát. 43. § (5) bekezdés

⁶⁰ Szát. 42. § (2) bekezdés

⁶¹ Szát. 45. § (4) bekezdés

Ennek alapján tehát az adós érdekkörében álló ügyletből származó hitelezői követelések hitelezői osztálynál a többi hitelezői osztálynak kedvezőbb elbírálásban kell részesülnie.

Az érintett hitelező az osztályba sorolás kézhezvételétől számított 15 napos jogvesztő határidőn belül az érintett hitelezők osztályba sorolásának felülvizsgálata iránti kérelmet terjeszthet elő. Ebben kérheti, hogy a bíróság végzéssel állapítsa meg, hogy az osztályba sorolás a kérelmező érintett hitelező vagy más érintett hitelező tekintetében nem felel meg a törvényi rendelkezéseknek. Az érintett hitelező tehát nemcsak a maga besorolását vitathatja, hanem más hitelező tekintetében is kérheti az osztályba sorolás felülvizsgálatát. Kérheti továbbá annak megállapítását is, hogy az osztályba sorolás az érintett hitelező követelésének összecszerúságát helytelenül állapítja meg, illetve, hogy az érintett hitelező követelését helytelenül minősíti vitatott hitelezői követelésnek. Ha tehát az adós vitatott hitelezői követeléssel rendelkező hitelezőként sorolta osztályba az érintett hitelezőt, a hitelező ezzel szemben is kezdeményezheti az osztályba sorolás felülvizsgálatát.

A hitelező által benyújtott kérelemnek tartalmaznia kell a kérelmező arra vonatkozó részletes nyilatkozatát, hogy miért nem tartja az osztályba sorolást szabályszerűnek. A kérelmezőnek a kérelemhez csatolnia kell a követelése jogalapját és összecszerúságát alátámasztó okiratokat. E tekintetben is előnyt élveznek azok a hitelezők, akiknek követelése fennállását – és így a követelés jogalapját és összecszerúságát is – közjegyzői okirat tanúsítja.

A törvény lehetővé teszi, hogy az adós a bíróságtól kérje az osztályba sorolás előzetes jóváhagyását.⁶² Az adós az érintett hitelezők osztályba sorolásának jóváhagyása iránt legkésőbb a szerkezetátalakítás kezdő napjától számított 120. napig terjeszthet elő kérelmet a bíróságnál.⁶³ Fontos kiemelni, hogy a hitelezői osztályba sorolás előzetes bírósági jóváhagyása csak egy lehetőség, azt az adósnak nem kötelező kérnie a bíróságtól.

Ha a kérelem visszautasításának nincs helye, a bíróság a kérelemről 10 munkanapon belül dönt. A bíróság a döntésével az osztályba sorolást megváltoztathatja, ideértve a vitatott hitelezői követelés elismert követelésként való besorolását is. A bíróság az adósnak a hitelezői osztályba sorolás bírósági jóváhagyására irányuló kérelmét egyesítheti az érintett hitelezőnek az osztályba sorolás felülvizsgálata iránti kérelmével.

⁶² Ez nem azonos a szerkezetátalakítási terv bírósági jóváhagyásával.

⁶³ Szát. 44. § (3) bekezdés

5. 3. A szerkezetátalakítási terv tartalma

A szerkezetátalakítási tervnek megfelelő áttekintést kell adnia az adós vagyónáról, kötelezettségállományának összetételéről. Ennek keretében pedig minden érintett hitelezői követelést be kell sorolni valamely hitelezői osztályba, a törvény szerinti kritériumok alapján. Fontos kiemelni, hogy a szerkezetátalakítási tervnek nemcsak a hitelezők által nyújtott kedvezményeket kell tartalmaznia, hanem az adós által vállalt intézkedéseket is. Ezzel összefüggésben mondja ki azt a törvény, hogy a szerkezetátalakítási terv nem irányulhat kizárólag az adóssal szemben fennálló hitelezői követelések részbeni vagy teljes elengedésére.⁶⁴ Az adósnak továbbá azt is alá kell támasztania, hogy a szerkezetátalakítási tervvel reálisan megelőzhető a fizetéseképtelenségének bekövetkezése és biztosítható a továbbműködése, a gazdasági tevékenységének a fenntartása.

A szerkezetátalakítási terv kötelező tartalmi elemeit a Szát. 46. §-a határozza meg. Ennek megfelelően a szerkezetátalakítási tervnek tartalmaznia kell a szerkezetátalakítás célját szolgáló intézkedések ismertetését és azok felelőseit is. A tervben meg kell jelölni a javasolt szerkezetátalakítási intézkedések időtartamát, valamint a szerkezetátalakítási terv végrehajtásának teljes időtartamát, ideértve a végrehajtásának záró időpontját is. Kötelező tartalmi elem az átmeneti vagy új finanszírozások megjelölése, ideértve annak indokát is, hogy miért van szükség az átmeneti vagy az új finanszírozásra.

A tervnek végül indokolást is kell tartalmaznia arra vonatkozóan, hogy a szerkezetátalakítási terv az észszerű várakozások szerint miért alkalmas arra, hogy megakadályozza az adós fizetéseképtelenségét, és biztosítsa a vállalkozás működőképességét, ideértve a szerkezetátalakítási terv sikeréhez szükséges előfeltételeket is. Ha szerkezetátalakítási szakértő került kijelölésre, akkor az indokolást a szakértőnek olyan tartalmú záradékkal kell ellátnia, amelyben nyilatkozik arról, hogy a szerkezetátalakítási terv ennek a követelménynek megfelel. Az adósnak a szerkezetátalakítási tervhez mellékletként csatolnia kell a szerkezetátalakításban részt nem vevő hitelezőknek (hitelezői csoportoknak) a szerkezetátalakítási terv elfogadásakor fennálló összesített követelését tartalmazó kimutatást. Be kell mutatnia továbbá, hogy ezen követelések kielégítéséhez is rendelkezik a szükséges forrásokkal, továbbá nyilatkoznia kell arról, hogy a szerkezetátalakítási tervben foglalt intézkedések a szerkezetátalakításban részt nem vevő hitelezők kielégítési alapját nem vonják el.

⁶⁴ Szát. 45. § (3) bekezdés

Ezen túlmenően az adós az általa vitatott követelésekre a szerkezetátalakítási tervben tartalékot köteles elkülöníteni a Szát. 46. § (5) bekezdésében írt szabályok szerint. Ez azért egy fontos garanciális rendelkezés, mert a vitatott követeléssel rendelkező hitelezők a szerkezetátalakítási terv megszavazásában nem vehetnek részt. Ha azonban a vitatott hitelezői igényről külön eljárásban kiderül, hogy megalapozott, akkor ezen rendelkezés alapján az adós a szerkezetátalakítási tervben az erre elkülönített összeget ennek a hitelezőnek ki tudja fizetni. A tartalékképzés lényege tehát, hogy az adós a hitelezői követelés megalapozottsága esetén a hitelezőnek járó összeget teljesíteni tudja.⁶⁵ A törvény emellett azt is kimondja, hogy az érintett hitelező a tartalékból olyan arányban és olyan feltételekkel kap kifizetést, amilyen feltételekkel a vele azonos hitelezői osztályba sorolt, a szerkezetátalakítást elfogadó érintett hitelezők.⁶⁶

A törvény – az Irányelv rendelkezéseit követve – a szerkezetátalakítási terv elkészítésére vonatkozóan is könnyítést nyújt a kkv.-nak minősülő adós számára. A kkv. adós ugyanis a Szát. 5. §-a szerinti platformon a szerkezetátalakítási terv kidolgozásához szükséges gyakorlati iránymutatást magában foglaló ellenőrző lista segítségével is elkészítheti a szerkezetátalakítási tervét.

5. 4. További kötelezettségvállalások és kedvezmények nyújtása a szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódóan

A törvény lehetővé teszi, hogy a szerkezetátalakítási tervhez az adós töketulajdonosai, valamint kapcsolt vállalkozásai is csatlakozzanak. Ezt az adósnak kell kezdeményeznie, az érintettek azonban nem kötelesek a csatlakozásra. Ha erre mégis sor kerül, a Szát. ennek több formáját is lehetővé teszi:

- a) jognyilatkozatot tesznek az adós egyes kötelezettségeinek átvállalására, illetve elvállalására,
- b) járulékos kötelezettséget vállalnak az adós szerkezetátalakítási tervben foglalt kötelezettségei teljesítéséért,
- c) kötelezettséget vállalnak a szerkezetátalakítási intézkedések szakmai támogatására.

Az a) pontban írt esetek a Ptk. szerinti tartozásátvállalásnak, illetve tartozáselvállalásnak minősülnek. A két konstrukció közötti alapvető különbség, hogy amíg *tartozásátvállalás* esetén a jogosult a szolgáltatás kizárólag az átvállalótól követelheti⁶⁷ (az eredeti kötelezettől azonban nem), addig *tartozáselvállalás* esetén egyetemleges kötelezettség jön létre (vagyis a jogosult az

⁶⁵ Indokolás, 30. oldal

⁶⁶ Szát. 52. § (5) bekezdés

⁶⁷ Ptk. 6:203. § (1) bekezdés

eredeti kötelezettől is követelheti a tartozást). A tartozáselvallás létrejöttének azonban az is feltétele, hogy a felek (vagyis az eredeti és az új kötelezettet) a teljesítésátvállalásról a jogosultat értesítsék.⁶⁸

A b) pontban írt esetek olyan szerződéses mellékkötelezettségek létrejöttét jelentik, amelyeket a járulékoság jellemez. Ilyen a zálogjog (óvadék), valamint a kezesség. Az önálló zálogjog, illetve a garancia azonban nem tartoznak ebbe a körbe, mivel esetükben hiányzik a járulékos jelleg. Külön kérdésként merülhet fel a fiduciárius biztosítékok alkalmazásának a lehetősége. A járulékos jellege ugyanis ezeknél a biztosítékoknál is fennáll.

A c) pontban írt lehetőség annyiban különbözik az a) és b) pontban írtaktól, hogy ebben az esetben nem az adóst terhelő valamely pénztartozás megfizetésére vonatkozik a kötelezettségvállalás. A szerkezetátalakítási intézkedések szakmai támogatása egy személyhez kötött, a kötelezettségvállaló személyes közreműködését igénylő kötelezettségvállalást jelent, amely azt is feltételezi, hogy ez a személy rendelkezzen az ennek teljesítéséhez szükséges szakmai ismeretekkel és kompetenciákkal.

Az a) és b) pontban írt esetekben a hitelezői érdekek szempontjából előnyösebb, ha a kötelezettségvállaló jognyilatkozatát közjegyzői okiratban teszi vagy erősíti meg. A közjegyzői okirat alapján ugyanis a kötelezettségvállalás azonnal végrehajtható lesz a kötelezettségvállalóval szemben, vagyis a hitelezők ennek segítségével elkerülhetik a pereskedést.

A Szát. 47. § (2) bekezdése alapján a szerkezetátalakítási tervhez az adós érdekében tett jognyilatkozatokkal a fenti személyi körön kívüli harmadik személyek is csatlakozhatnak. Ezek a csatlakozó harmadik személyek is jognyilatkozatot tehetnek arra vonatkozóan, hogy az adós kötelezettségeit részben vagy egészben átvállalják, elvállalják, vagy az adós számára átmeneti vagy új finanszírozást nyújtanak. Ebben az esetben is célszerű az erre irányuló kötelezettségvállaló nyilatkozatokat közjegyzői okiratba foglalni.

A szerkezetátalakítás eredményességének biztosítása érdekében a Szát. 47. § (3) bekezdése arra is lehetőséget nyújt, hogy az állam, önkormányzat, más államháztartási szervezet, valamint az adó- és köztartozás behajtására jogosult szervezet az adós számára fizetési könnyítést (fizetési halasztást, részletfizetési kedvezményt) adhat, valamint a követeléséről részben vagy egészben lemondhat, illetve követelését engedményezheti.

⁶⁸ Ptk. 6:206. §

5. 5. A szerkezetátalakítási terv elfogadása

Az adós a szerkezetátalakítási tervet az érintett hitelezőkkel egyeztetni és a tárgyalások lezárását követően a tervet a szavazati joggal rendelkező érintett hitelezők számára határozathozatalra bocsátja. Határozathozatalra azonban csak olyan szerkezetátalakítási terv bocsátható, amelyet az adós előzetesen elfogadott.

A szerkezetátalakítási tervet főszabály szerint az adós döntéshozó szervének, egyszemélyes jogi személy adós esetén az alapítónak vagy az egyedüli tagnak kell elfogadnia. Az adós létesítő okirata azonban e döntés meghozatalára más szervet is kijelölhet. Így nem kizárt, hogy a szerkezetátalakítási tervet ne az adós döntéshozó szerve (pl. taggyűlés, közgyűlés), hanem az ügyvezető szerve fogadja el. Ebben az esetben azonban az adós tagja (tőketulajdonos) a hitelezők legjobb érdekei módszertani tesztnek való megfelelés sérelmére hivatkozással elleníratot nyújthat be.

Bármelyik adósi szerv is jogosult elfogadni a szerkezetátalakítási tervet, hitelezői ülésre, illetve hitelezői határozathozatalra csak ezt követően kerülhet sor. A szerkezetátalakítási hitelezői ülést az adós ügyvezetése – meghívó küldésével – jogosult összehívni. A meghívó kötelező tartalmi elemeit a Szát. 49. § (1) bekezdése határozza meg. A meghívó elküldése és az ülés napja között legalább 15 napnak el kell telnie.

Az adós lehetővé teheti, hogy az érintett hitelező, illetve más résztvevő az ülésen személyes jelenlét helyett elektronikus hírközlő eszköz igénybevételel vegyen részt. Ebben az esetben a meghívóban kell meghatározni az igénybe vehető elektronikus hírközlő eszközöket, valamint azok alkalmazásának feltételeit és módját, úgy, hogy az érintett hitelező (egyéb résztvevő) azonosítása, és az ülésen részt vevők közötti kölcsönös és korlátozásmentes kommunikáció biztosított legyen.⁶⁹

A törvény emellett az ülés tartási nélküli döntéshozatalra is lehetőséget biztosít. Ennek alapján a szerkezetátalakítási tervre vonatkozó tárgyalás és a szerkezetátalakítási tervre vonatkozó határozathozatal (döntés) történhet hitelezői ülésen vagy ülés tartása nélküli (írásos) döntéshozattal is. Az ülésre pedig akár személyes megjelenés útján, akár személyes részvétel nélkül, elektronikus hírközlő eszköz igénybevételel is sor kerülhet.

Az ülés a megjelent érintett hitelezők számára és az általuk képviselt szavazatszámra tekintet nélkül megtartható. Arra is van azonban lehetőség, hogy a részvételben akadályozott hitelező előre írásban megküldje a szavazatát az adósnak.⁷⁰

⁶⁹ Ezek a kritériumok megegyeznek a Ptk. 3:111. § (2) bekezdésében foglaltakkal.

⁷⁰ Szát. 49. § (3) bekezdés

Az adós vezető tisztségviselője köteles arról gondoskodni, hogy az ülésről jegyzőkönyv készüljön. Az adós a jegyzőkönyvet az ülésre meghívottaknak utóbb megküldi.

A szerkezetátalakítási tervre vonatkozó tárgyalások és a szerkezetátalakítási tervre vonatkozó határozathozatal ülés tartása nélküli lebonyolítására vonatkozó eljárásrendi szabályokat a Szát. 50. §-a rögzíti. Ebben az esetben a szavazásra írásban kerül sor. Ha azonban bármelyik érintett hitelező ülés megtartását kéri, a szerkezetátalakítási hitelezői ülést az adós ügyvezetésének össze kell hívnia.

Az érintett hitelezőket minden elismert vagy nem vitatott követelésük után 100.000 Ft-onként egy egész szavazat illeti meg, töredékszavazatot nem lehet figyelembe venni. Az 50.000 Ft-ot meghaladó, de 100.000 Ft-ot el nem érő hitelezői követelést is egy egész szavazatnak kell tekinteni. Az adós által vitatott követelések hitelezőit szavazat nem illeti meg.

Ugyancsak nem illeti meg szavazat az adós tagjait, vagyis a tőketulajdonosokat sem (feltéve, hogy nem minősülnek hitelezőnek). A Szát. alapján a tőketulajdonosok nem minősülnek „kvázi vagy közvetett” hitelezőnek, így a szerkezetátalakítási terv elfogadásánál az adósi oldalon játszanak szerepet.⁷¹

A szerkezetátalakítási terv elfogadásában az adós, valamint a szavazati joggal rendelkező érintett hitelezők vesznek részt.

A szerkezetátalakítási terv akkor minősül elfogadottnak, ha az minden hitelezői osztályban megkapja a hitelező osztályba tartozó, elismert vagy nem vitatott követeléssel rendelkező *összes érintett hitelező* számszerű többségének támogatását, valamint a hitelezői osztályba tartozó érintett hitelezők által leadható *összes szavazatszámhoz viszonyított szavazattöbbséget* is. A terv elfogadásához ennek alapján egyrészt minden hitelezői osztályban szükséges a hitelezők számszerű többségének a szavazata, másrészt pedig a hitelezői osztályba tartozó összes érintett hitelezőt megillető szavazatok többsége is.

A törvény egyértelműen rögzíti, hogy a többségi szavazatokat és a többségi hitelezők számát nem ahhoz képest kell meghatározni, hogy hányan vesznek részt ténylegesen a határozathozatalban, hanem ahhoz a teljes szavazatszámhoz és létszámhoz kell viszonyítani, akik a törvény rendelkezése alapján részt vehetnek a szavazásban.⁷²

⁷¹ Indokolás, 32. oldal

⁷² Indokolás, 32. oldal

5. 6. A szerkezetátalakítási terv bíróság általi jóváhagyása

Az adósnak az elfogadott szerkezetátalakítási tervet jóváhagyásra be kell nyújtani a bírósághoz. Az erre vonatkozó kérelmet az adósnak a szerkezetátalakítási terv elfogadásának napját követő 5 napon belül kell előterjesztenie. A kérelemhez az adós csatolhatja azokat a közgazdasági és jogi elemzéseket és kimutatásokat is, amelyeket a bíróságnak a szerkezetátalakítási terv jóváhagyásakor javasol figyelembe venni.

Ha az adós az elfogadott szerkezetátalakítási terv bírósági jóváhagyásának kérelmezését elmulasztja, vagy a jóváhagyást a bíróság jogerősen megtagadja, az elfogadott szerkezetátalakítási tervhez a törvény rendelkezései alapján joghatás nem fűződik.

Ha a kérelem visszautasításának nincs helye, a bíróság 15 napos határidőt tűzve felhívja a nemmel szavazó hitelezőt, hogy a törvényben szabályozott elleníratot nyújtsa be a bíróságnak. Az ellenírat benyújtásának joga a tőketulajdonosokat is megilleti abban az esetben, ha a szerkezetátalakítási tervet nem az adós döntéshozó szerve vagy egyszemélyes jogi személy adós esetén nem az alapítója vagy az egyedüli tagja hagyta jóvá.

Ellenírat benyújtására a törvény alapján két indok alapján kerülhet sor:

- a) arra hivatkozással, hogy az elfogadott szerkezetátalakítási terv nem felel meg a hitelezők legjobb érdekei módszertani tesztnek;
- b) arra hivatkozással, hogy a szerkezetátalakítási terv nem alkalmas az adós fizetéseképtelenségének megelőzésére, az adós életképességének⁷³ biztosítására.

A Szát. 3. § (1) bekezdésének 11. pontja alapján a „*hitelezők legjobb érdekei módszertani teszt*” annak igazolását jelenti, hogy a nemmel szavazó hitelezők nem járnának rosszabbul, mintha a szerkezetátalakítás hiányában a követelésük kielégítésére az adós ellen indított felszámolási eljárásban, az ott szabályozott kielégítési sorrend szerint került volna sor, vagy ha követelésüket más megoldással érvényesítették volna.

A tőketulajdonos kizárólag az a) pontban írt indok alapján terjeszthet elő elleníratot. A tőketulajdonos azonban erre hivatkozással is csak abban az esetben élhet ezzel a jogával, ha a szerkezetátalakítási tervet nem az adós döntéshozó szerve (vagy egyszemélyes jogi személy esetén annak alapítója vagy egyedüli tagja) hagyta jóvá.⁷⁴

A szerkezetátalakítási tervre nemmel szavazó hitelező azonban arra hivatkozással is előterjeszthet elleníratot, hogy a megszavazott és bírósági jóváhagyásra benyújtott

⁷³ Itt talán megfelelőbb lett volna a normaszövegben a „*működőképességének biztosítására*” vagy a „*továbbműködésének biztosítására*” fordulat.

⁷⁴ Szát. 57. § (1) bekezdés

szerkezetátalakítási terv nem alkalmas az adós fizetéseképtelenségének megelőzésére, az adós életképességének biztosítására.

Ha ellenirat benyújtására kerül sor, a bíróság az elleniratot 8 napos határidő tűzésével megküldi az adósnak, valamint a szerkezetátalakítási szakértőnek (ha van kijelölt szakértő), azzal, hogy az elleniratban foglaltakkal kapcsolatban tegyen nyilatkozatot, illetve az azt alátámasztó bizonyítékait csatolja.

A szerkezetátalakítási terv jóváhagyásáról a bíróság az ellenirat beérkezésétől vagy az ellenirat benyújtására adott határidő eredménytelen lejártától számított 30 munkanapon belül dönt. Ha a szerkezetátalakítási terv jóváhagyása iránti kérelem benyújtásának időpontjában a korábban elrendelt moratórium még hatályban van, a szerkezetátalakítási terv jóváhagyása iránti kérelem elbírálása alatt a szerkezetátalakítási tervvel érintett követelések vonatkozásában a végrehajtások szünetelnek.

Ha az adós általános moratóriumot kért, a bíróság a szerkezetátalakítási terv jogerős jóváhagyását követő 15 napon belül a Céglőnyben közzéteszi a jogerős jóváhagyó végzés időpontját és azt a tényt, hogy a bíróság jóváhagyta a szerkezetátalakítási tervet.

Ha bármely jogosult elleniratot terjesztett elő, a bíróság hivatalból szerkezetátalakítási szakértőt rendel ki. Amennyiben pedig kijelölt szerkezetátalakítási szakértő már közreműködik, a bíróság másik szerkezetátalakítási szakértőt is kirendelhet. A bíróságnak a kirendelő végzésben meg kell jelölnie azokat a szakkérdéseket, amelyeket a kirendelt szakértőnek meg kell válaszolnia és a vélemény elkészítésére legfeljebb 15 napos határidőt kell megállapítania. Ebben az esetben a szerkezetátalakítási szakértő díját az elleniratot előterjesztő fél köteles előlegezni.

Ha a fenti a) pont szerinti ellenirat került benyújtásra és az elfogadott szerkezetátalakítási terv nem felel meg a hitelezők legjobb módszertani tesztnek, de a terv hiányosságait a bíróság kiküszöbölhetőnek tartja, 45 napos határidő tűzésével kötelezi az adóst arra, hogy a szerkezetátalakítási terv átdolgozásával, egyeztetésével, majd ismételt elfogadásával kapcsolatos intézkedéseket tegye meg, és az újra elfogadott, átdolgozott tervet jóváhagyásra ismételtelen nyújtsa be. A határidő eredménytelen eltelte esetén a bíróság a szerkezetátalakítási terv jóváhagyását megtagadja.

Ha a bíróság a szerkezetátalakítási terv hiányosságait nem tartja kiküszöbölhetőnek, a terv jóváhagyását megtagadja.

Ha a fenti b) pont szerinti ellenirat került benyújtásra, a bíróság a szerkezetátalakítási terv jóváhagyását megtagadja, ha azt állapítja meg, hogy a terv alapján észszerűen nem megalapozottak a kilátások arra, hogy a szerkezetátalakítási tervvel az adós fizetéseképtelensége megelőzhető vagy az adós életképessége biztosítható.

5. 7. A szerkezetátalakítási terv hitelezői osztályokon átívelő kényszeregyezségi hatállyal történő bírósági jóváhagyása

A Cstv.-hez hasonlóan a Szát. is lehetővé teszi, hogy az adós és az érintett hitelezők közötti megállapodás (szerkezetátalakítási terv) kényszeregyezségi hatállyal jöjjön létre.⁷⁵ Ebben az esetben a szerkezetátalakítási terv hatálya az egyet nem értő hitelezőre, illetve hitelezői osztályra is kiterjed.

A kényszeregyezségi hatállyal történő bírósági jóváhagyás egyik feltétele, hogy a tervet a Szát. 42. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja szerinti hitelezői osztály valamelyike jóváhagyja. Ezt a feltételt a Szát. 63. § (1) bekezdésének b) pontja tovább részletezi: a szerkezetátalakítási tervet a hitelezői osztályok többségében a hitelezők számszerű többsége és a szavazatszám szerint számított többsége jóváhagyta. További feltétel, hogy ezen hitelezői osztályokból az egyik vagy a biztosított követeléssel rendelkező hitelezői osztály, vagy pedig a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó hitelezői követelés osztály.

Ennek hiányában is jóváhagyható a szerkezetátalakítási terv kényszeregyezségi hatállyal, ha a tervet legalább egy olyan szavazási osztályban a hitelezők számszerű többsége és a szavazatszám szerint számított többsége jóváhagyta, amelybe tartozó érintett hitelezők esetében észszerűen feltételezhető, hogy kifizetéshez jutnának a felszámolási eljárás szerinti kielégítési sorrendben.

A szerkezetátalakítási terv kényszeregyezségi hatállyal történő bírósági jóváhagyása esetén tehát a terv ugyan nem minősül elfogadottnak, de a hitelezői osztályok többségében meg van a szükséges hitelezői támogató szavazat. További feltételként pedig a törvény azt is előírja, hogy legalább az egyik támogató osztálynak vagy a biztosított hitelezői osztálynak, vagy pedig a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó hitelezői osztálynak kell lennie. Ha ez utóbbi feltétel nem teljesül, akkor a terv abban az esetben hagyható jóvá kényszeregyezségi hatállyal, ha legalább egy olyan hitelezői osztály támogatja azt, amely a felszámolási eljárásban várhatóan kielégítést kapna.⁷⁶

A szerkezetátalakítási tervnek továbbá meg kell felelnie az Irányelvben főszabályként kimondott relatív elsőbbségi szabálynak is. Eszerint az egyet nem értő hitelezők hitelezői

⁷⁵ A csődegyezségről a Cstv. 19-21. §-ai rendelkeznek. A Cstv. 20. § (2) bekezdése szerint a megkötött egyezség azokra az egyezségkötésre jogosult hitelezőkre is kiterjed, akik az egyezséghez nem járultak hozzá, vagy szabályszerű értesítésük ellenére az egyezség megkötésében nem vettek részt, továbbá kiterjed azon hitelezőkre is, amelyek vitatott követelésére tartalékot kellett képezni, vagy tartalékképzés helyett biztosítékot kellett számára nyújtani (kényszeregyezés).

⁷⁶ Szát. 63. § (1) bekezdés b) pont, bb) alpont.

osztályai legalább ugyanolyan kedvező elbírálásban kell, hogy részesüljenek, mint bármely más azonos besorolású hitelezői osztály, és kedvezőbb elbánásban, mint a hátrасorolt osztályok.⁷⁷

A törvény végül azt is kimondja, hogy a szerkezetátalakítási terv alapján egyetlen hitelezői osztályban sem kaphat az érintett hitelező a követelésének teljes összegénél nagyobb összeget. Így egyetlen hitelező sem kaphat hozamot annak ellentételezéseként, hogy finanszírozza az adóست a szerkezetátalakítási tervben foglaltak szerint.

A szerkezetátalakítási terv hitelezői osztályokon átvélő kényszeregyezségi hatállyal történő jóváhagyása esetén is lehetősége van a nemmel szavazó hitelezőknek és a tőketulajdonosoknak is a Szát. 57. §-a, valamint 58. §-a szerinti ellenirat benyújtására. Érvényesülnek továbbá a szakértő bíróság általi hivatalbóli kirendelésére vonatkozó rendelkezések is (Szát. 60. §).⁷⁸

A terv kényszeregyezségi hatállyal történő jóváhagyásával emellett a Szát. 9. §-a szerinti jogkövetkezmények is érvényesülnek. Ennek alapján pedig az így jóváhagyott terv is a felek között fennálló és a szerkezetátalakítási tervvel érintett szerződések közokiratba foglalt módosításának, valamint adósi tartozáselismerésnek minősül.

6. A szerkezetátalakításhoz kapcsolódó ügyletek, finanszírozások védelme

A törvény külön is rendelkezik a szerkezetátalakításhoz kapcsolódó ügyletek és finanszírozások jogi védelméről, az Irányelv 17. és 18. cikkeivel összhangban. Ezek a finanszírozást nyújtókat szabályok arra irányulnak, hogy a szóban forgó ügyletek érvényességét, illetve szerződés teljesítések jogszerűségét utóbb ne lehessen vitatni. Különösen lényeges ez abban az esetben, ha az adós utóbb fizetéseképtelenné válik és megindul ellene a felszámolás.

Az első ilyen garanciális rendelkezést a Szát. 65. § (1) bekezdése mondja ki. Eszerint az új finanszírozás, az átmeneti finanszírozás és az észszerű, a szerkezetátalakítási tervre vonatkozó tárgyalásokhoz haladéktalanul szükséges költségek megfizetése, egyéb kifizetés, szerződés megkötése, illetve teljesítése (együtt: ügyletek) az adós esetleges későbbi fizetéseképtelenné válása esetén nem minősülnek semmisnek vagy megtámadhatónak azon okból, hogy azok a hitelezők összességére nézve károsak, kivéve, ha az ügylet semmisségét vagy megtámadhatóságát megalapozó egyéb körülmények is fennálltak.

⁷⁷ Szát. 63. § (1) bekezdés c) pont

⁷⁸ A Szát. 62. § (1) bekezdése kimondja, hogy a szerkezetátalakítási terv hitelezői osztályokon átvélő kényszeregyezségi hatállyal történő jóváhagyása iránti kérelem elbírálására az ezen alcímben (20.) foglalt eltérésekkel a 19. alcím szabályait kell alkalmazni.

Ezt a rendelkezést kell alkalmazni azon észszerű, a szerkezetátalakítási terv végrehajtásához haladéktalanul szükséges ügyletekre is, amelyek végrehajtására a bíróság által jóváhagyott szerkezetátalakítási tervvel összhangban kerül sor. A szerkezetátalakítási tervvel való összhang akkor állapítható meg, ha a szóban forgó ügyleteket a bíróság a szerkezetátalakítási terv részeként megvizsgálta, szabályszerűnek találta és jóváhagyta.⁷⁹

Némi magyarázatot igényel azonban a Szát. 65. § (1) bekezdésével kapcsolatban az a kérdés, hogy a fizetés, valamint a szerződés teljesítése minősülhet-e semmisnek vagy megtámadhatónak. A Ptk. alapján ugyanis a semmisség és a megtámadhatóság a szerződéshez kapcsolódó jogintézmények, a szerződés érvénytelenségének két esetköre.⁸⁰ Némileg árnyalja a képet a törvényhez fűzött indokolás, eszerint ugyanis ezt a fordulatot úgy kell értelmezni, hogy nem lehet a teljesítés lehetetlenné válására hivatkozni önmagában olyan okból, hogy a finanszírozás vagy az ügylet a hitelezők összességére nézve káros.⁸¹

Mindezek alapján azt mondhatjuk, hogy ha bizonyítható egy költség megfizetéséről, egyéb kifizetésről, illetve egy szerződés teljesítésről, hogy az észszerű és a szerkezetátalakítási tervre vonatkozó tárgyalásokhoz haladéktalanul szükséges volt, akkor annak jogszerűségét az adós esetleges későbbi fizetéseképtelenné válása esetén önmagában azon okból nem lehet támadni, hogy azok a hitelezők összességére nézve károsak. Az ilyen kereset vagy kérelmet a bíróságnak el kell utasítania.

A Szát. 65. § (1) bekezdéssel összhangban a Cstv. 40. §-ának a módosítására is sor került.⁸² Ennek alapján a Cstv. 40. § (1) bekezdés szerinti megtámadási jog a Szát. szerkezetátalakításhoz kapcsolódó ügyletek, finanszírozások védelme érdekében előírt rendelkezések figyelembevételével gyakorolható. Ez azonban természetesen nem azt jelenti, hogy a Szát. 65. § (1) bekezdése szerinti megtámadás kizárási okok kizárnák a Cstv. 40. §-a szerinti megtámadási jog gyakorlását, vagyis azokkal szemben nem jelentenek védelmet. A Cstv. 40. § új (4a) bekezdése azt azonban előírja, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdése szerinti megtámadási jog gyakorlása során a Szát. 65. §-ában foglaltakat figyelemmel kell lenni. A hitelezők fedezetének elvonására irányuló csalárd ügylettel szemben a felszámolás során a jogosult azonban ezt követően is ugyanúgy felléphet.

A törvény azt is rögzíti, hogy az új finanszírozást vagy az átmeneti finanszírozást nyújtó személlyel szemben az adós esetleges későbbi fizetéseképtelenné válása esetén nem lehet

⁷⁹ Indokolás, 38. oldal

⁸⁰ Tágabb értelemben azonban a semmisség és a megtámadhatóság nemcsak a szerződés, hanem bármely kötelmi jogi (esetleg más típus) jognyilatkozat (pl. felmondás) esetén is értelmezhető.

⁸¹ Indokolás, 38. oldal

⁸² Szát. 71. § (10) bekezdés

polgári, közigazgatási vagy büntetőjogi felelősségre vonásra irányuló eljárást kezdeményezni, olyan okból, hogy a finanszírozás a hitelezők összességére nézve káros. Ez azonban nem érinti azt az esetet, ha az ügylet megtámadását megalapozó egyéb körülmények fennállása miatt helye van az eljárás megindításának. Ez a rendelkezés emellett a Cstv. szerinti fenyegető fizetéseképtelenség beállta után nyújtott átmeneti vagy új finanszírozásra sem alkalmazható.

Az átmeneti és az új finanszírozást nyújtók számára a Szát. 65. § (6) bekezdése is fontos rendelkezést állapít meg. Eszerint ugyanis, ha az adós felszámolását a bíróság a szerkezetátalakítás megghiúsulását követő 180 napon belül megindított kérelem alapján vagy 180 napon belül bekövetkezett körülmény folytán hivatalból elrendelte, az átmeneti és az új finanszírozást nyújtót a Cstv. 57. § (1) bekezdés b) pontját követően, de a c) pontja szerinti hitelezőket megelőzően kell kielégíteni. Ez alapján tehát az átmeneti és az új finanszírozást biztosító hitelező az adós felszámolása esetén a kielégítési sorrendben kedvező pozíciót kap.

Az adós ellen később esetlegesen megindított felszámolási eljárásban a fenti védelem az új finanszírozást nyújtókat azonban csak akkor illeti meg, ha a szerkezetátalakítási tervet a bíróság jóváhagyta. Ebben az esetben ugyanis a bíróság már megvizsgálta az új finanszírozást jelentő ügyleteket és azokat szabályszerűnek találta.

Átmeneti finanszírozás esetén ugyanezt a követelményt támasztja a törvény.⁸³ Bírósági jóváhagyás hiányában is megilleti azonban a védelem az átmeneti finanszírozást nyújtót, ha azt valamennyi biztosított érintett hitelező és a biztosított hitelezőkön kívüli érintett hitelezők legalább 75%-ot képviselő szavazatszámmal jóváhagyták.

A szerkezetátalakítási tervre vonatkozó tárgyalásokhoz haladéktalanul szükséges ügyleteket⁸⁴ valamennyi biztosított érintett hitelezőnek, valamint a rajtuk kívüli érintett hitelezők legalább 75%-ának jóvá kell hagynia ahhoz, hogy a védelem ezekre az ügyletekre is kiterjedjen. Természetesen akkor is biztosított a védelem, ha ezeket az ügyleteket a szerkezetátalakítási terv részeként a bíróság jóváhagyta.

7. Az írásbeli jognyilatkozatokra vonatkozó speciális rendelkezések

Az írásbeli jognyilatkozatokra vonatkozó általános polgári jogi rendelkezéseket a Ptk. határozza meg. A Ptk. 6:7. § (2) bekezdése szerint a jognyilatkozat akkor minősül írásba foglaltnak, ha jognyilatkozatát a nyilatkozó fél aláírta. A Ptk. 6:7. § (3) bekezdése alapján azonban írásba foglaltnak kell tekinteni a jognyilatkozatot akkor is, ha annak közlésére a

⁸³ Szát. 65. § (6) bekezdés b) pont

⁸⁴ Az ebbe a körbe tartozó ügyleteket a Szát. 65. § (7) bekezdése sorolja fel.

jognyilatkozatban foglalt tartalom változatlan visszaidézésére, a nyilatkozattevő személyének és a nyilatkozat megtétele időpontjának azonosítására alkalmas formában kerül sor. A bírói gyakorlat ezt a hármas feltételrendszert hagyományosan szigorúan értelmezi.

Ezzel magyarázható, hogy a Szát. könnyíteni kíván a Ptk. szigorú írásbeliségi szabályain. Az indokolás ezzel kapcsolatban ki is emeli, hogy nem lehet eltekinteni attól, hogy az üzleti életben a felek közötti kapcsolattartás elsődlegesen elektronikus levelezés (e-mail) útján történik. Az elektronikus levelezés tekintetében az elektronikus ügyintézési szabályok technológia semlegesen határozzák meg a kereteket, azonban jelenleg még nem terjedt el olyan biztonságos kézbesítési szolgáltatás, amelyet üzleti célra is igénybe lehet venni.⁸⁵

Ezért mondja ki a törvény, hogy írásbeli jognyilatkozatnak minősül az e-mail üzenet is. A Szát. 3. § (2) bekezdése rögzíti, hogy e törvény alkalmazásában az elektronikus levél (e-mail) tartalma is az adós, az érintett hitelezők és a szerkezetátalakítási szakértő írásba foglalt jognyilatkozatának minősül, ha e felek között e törvény rendelkezése alapján az elektronikus kapcsolattartás elektronikus levél útján történik. Ennek azonban az is feltétele, hogy a jognyilatkozatot tevő személy neve az elektronikus levélben (e-mail) feltüntetésre kerüljön. A jognyilatkozatot tevő személy megjelölését tehát az e-mail-nek tartalmaznia kell. Jogi személy vagy nem jogi személy szervezet esetén pedig nemcsak a jogi személy (szervezet) nevét, hanem a nyilatkozatot tevő természetes személy nevét és a képviseleti jogát megalapozó tisztséget is fel kell tüntetni az e-mailben.

A törvény emellett azt is kimondja, hogy az elektronikus levélhez csatolt írásbeli jognyilatkozaton a nyilatkozatot tevő személy köteles a minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírását vagy elektronikus bélyegzőjét elhelyezni. Ennek hiányában a jognyilatkozatot a kormányrendeletben meghatározott azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés-szolgáltatással hitelesíteni (ez az ún. ÁVDH szolgáltatással történő hitelesítés).

A természetes személyekre több szempontból is kedvezőbb szabályokat állapít meg a törvény, mint jogi személyek (szervezetek) esetén. A természetes személy érintett hitelező ugyanis a jognyilatkozata elektronikus aláírására nem köteles, ha az elektronikus levélhez az ügyvédi törvény szerinti módon elektronikus okirati formában alakított írásbeli nyilatkozatot csatol, ideértve annak ügyvéd általi megküldését is. Ebben az esetben tehát az ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos elektronikus okirati formába alakítja a papír alapú nyilatkozatot és azt minősített elektronikus aláírással látja el.

⁸⁵ Indokolás, 8. oldal

Lehetséges továbbá az is, hogy a természetes személy érintett hitelező az e-mail elküldését követően papír alapon is közli a jognyilatkozatát a címzettel. Ebben az esetben, ha a jognyilatkozat papír alapú kézbesítése el is késett, de az e-mail a címzetthez megfelelő határidőben érkezett, akkor a jognyilatkozat közlésének az e-mail útján történő közlést kell tekinteni. A kétféle közlési mód esetén tehát az elektronikusan tett nyilatkozat dátuma számít, feltéve, hogy az elektronikus és a papír alapú nyilatkozat tartalma nem tér el egymástól.⁸⁶

A törvény további könnyítést tesz azáltal, hogy a postai kézbesítés mellett a személyes átvétel lehetőségét is elismeri. Ennek alapján írásban történő közlésnek minősül a címzett vagy képviselője részére történő, az átvétel írásbeli igazolása melletti átadás is.⁸⁷ Erre lehet példa, amikor az érintett hitelező a szerkezetátalakítási hitelezői ülésen vesz át okiratot.⁸⁸

A törvény által lehetővé tett elektronikus kapcsolattartás esetén pedig az elektronikus levél útján, a címzetthez való megérkezés visszaigazolása mellett történő közlés is írásban történő közlésnek minősül.

Jogkövetkezményként a törvény azt rögzíti, hogy a fenti rendelkezések megsértésével tett írásbeli jognyilatkozat *hatálytalan*. Ez azonban nincs összhangban a Ptk. rendelkezéseivel. A Ptk. 6:6. § (1) bekezdése szerint ugyanis, ha jogszabály vagy a felek megállapodása a jognyilatkozatra meghatározott alakot rendel, a jognyilatkozat ebben az alakban *érvényes*. A Ptk. szerint tehát az írásbeliség megsértésével tett jognyilatkozat érvénytelen. Ehhez képest a Szát. 3. § (5) bekezdésében írt hatálytalanság egy eltérő kategória. Az sem teljesen egyértelmű emellett, hogy mi ebben az esetben a hatálytalanság jogkövetkezménye. Megfelelőbb lenne ezért, ha a törvény jogkövetkezményként nem a hatálytalanságot, hanem – a Ptk.-val egyezően – az érvénytelenséget mondaná ki.

8. Összegzés

A szerkezetátalakítási eljárás törvényi szabályozása jelentős előrelépés a fizetési nehézségek veszélyének kitett vállalkozások számára. Mivel ezek a vállalkozások még távol állnak a tényleges fizetéseképtelenségtől, ezért számukra egy olyan reorganizációs típusú eljárást kell kínálni, amely reális lehetőséget nyújt a fizetéseképtelenség elkerülésére. Ezek az adósok ugyanis túlnyomórészt életképes vállalkozások, fizetési nehézségeik pedig sokszor rajtuk kívül álló okokra vezethetők vissza. Nemzetgazdasági, makroökonómiai szempontból is káros lenne,

⁸⁶ Szát. 3. § (3) bekezdés

⁸⁷ Szát. 3. § (4) bekezdés b) pont

⁸⁸ Indokolás, 8. oldal

ha ezeknek a vállalkozásoknak a jog nem kínálna lehetőséget a továbbműködésre. Ennek hiányában ugyanis valójában csak a jogutód nélküli megszűnés – a hatályos magyar jogban a felszámolás – maradna számukra az egyetlen választható út.

A szerkezetátalakítás új szabályozása több előnyt is kínál az adós számára. Szemben a csődeljárással – amely ma Magyarországon gyakorlatilag nem működik –, a szerkezetátalakítás egy rugalmas, döntően az adós által irányított eljárás. Az adóst ugyanis számos kérdésben széles döntési jogkör illeti meg, így mindenekelőtt abban, hogy mely hitelezőjét kívánja az eljárásba bevonni. A pusztán szerződésen alapuló szerkezetátalakítással szemben egy további előnyt jelenthet az adós számára a szerkezetátalakítási terv hitelezői osztályokon átívelő kényszeregyezségi hatállyal történő bíróság általi jóváhagyása. Ezáltal ugyanis elkerülhető válhat az a sokszor tapasztalt helyzet, hogy egyetlen hitelező akadályozza meg az adós sikeres továbbműködését.⁸⁹

Ebben az új reorganizációs típusú eljárásban kiemelkedő szerepe lesz a szerkezetátalakítási szakértőnek. Rajtuk is múlik, hogy mennyire lesz sikeres ez az új eljárás a hazai vállalkozások körében. Nem hagyható figyelmen kívül emellett a bíróságok szerepe sem. Fontos elvárás ezzel kapcsolatban, hogy az eljáró bírák is tisztában legyenek az eljárást indukáló, az adós és a hitelezők döntéseit meghatározó gazdasági körülményekkel.

Összességében megállapítható, hogy minden esély adott, hogy a 2022. július 1-én hatályba lépő Szát. egy sikeres, új eljárással gyarapítsa a magyar fizetéseképtelenségi jogot.

⁸⁹ Erről és a további előnyökről ld.: SZALÓKI GERGELY: *A szerkezetátalakítás bevezetése Magyarországon*. Világgazdaság, 2021. 05. 13. Interneten elérhető: <https://www.vg.hu/velemenyt/2021/05/a-szerkezetatalakitas-bevezetese-magyarorszagon-2>